

II

(Akty, których publikacja nie jest obowiązkowa)

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 13 maja 2003 r.

w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Niemcy na rzecz Kahla Porzellan GmbH oraz Kahla/Thüringen Porzellan GmbH

(notyfikowana jako dokument nr C(2003) 1520)

(Jedynie tekst w języku niemieckim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2006/239/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH -

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 88 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust.1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z wyżej wymienionymi artykułami ⁽¹⁾, oraz po uwzględnieniu tych uwag,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. PROCEDURA

- (1) Dnia 16 listopada 1998 r. oraz dnia 24 marca 1999 r. Komisja otrzymała skargi od konkurencyjnych przedsiębiorstw dotyczące prawdopodobnego nadużycia pomocy państwa przyznanej rzekomo przez kraj związkowy Turynię na rzecz przedsiębiorstw Kahla Porzellan GmbH (zwanego dalej Kahla I) oraz Kahla/Thüringen Porzellan GmbH (zwanego dalej Kahla II) pochodzących z Turynii, Niemcy.
- (2) Dnia 15 listopada 2000 r. Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające w związku z przyznaniem tym przedsiębiorstwom pomocy ad hoc, które zostało poprzedzone bogatą korespondencją i spotkaniami z przedstawicielami Niemiec. Niemcy zostały jednocześnie wezwane do przekazania odpowiednich informacji, aby możliwe było stwierdzenie, czy niektóre środki pomocy są zgodne z zatwierdzonymi programami pomocy, na podstawie których zostały rzekomo przyznane.
- (3) Decyzję Komisji o wszczęciu postępowania opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* ⁽²⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat przedmiotowej pomocy. Dnia 31 lipca 2001 r. do Komisji wpłynęły uwagi przedsiębiorstwa Kahla II, które przekazano Niemcom w piśmie z dnia 7 sierpnia 2001 r.

⁽¹⁾ Dz. U. C 185 z 30.6.2001, str. 45 i Dz. U. C 26 z 30.1.2002, str. 19.

⁽²⁾ Dz. U. C 185 z 30.6.2001, str. 45.

- (4) Dnia 26 marca 2001 r. Niemcy odpowiedziały na wezwanie Komisji do przedstawienia uwag, przekazały informacje dotyczące pomocy i poinformowały Komisję o dalszej pomocy przyznanej przedsiębiorstwu, która nie została wcześniej zgłoszona. W dniu 28 maja 2001 r. Komisja zażądała przedstawienia dodatkowych informacji, które wpłynęły dnia 31 czerwca 2001 r. Informacje uzupełniające przekazano ponadto dnia 9 sierpnia 2001 r.
- (5) W piśmie z dnia 30 listopada 2001 r. Komisja poinformowała Niemcy o rozszerzeniu zakresu postępowania prowadzonego na podstawie art. 88 ust. 2 Traktatu WE o pomoc niezgodną z zatwierdzonymi programami pomocy, na podstawie których została ona rzekomo przyznana, a także o pomoc, która nie została odpowiednio wcześniej zgłoszona Komisji.
- (6) Sprawa została omówiona szczegółowo w trakcie spotkania z przedstawicielami Niemiec i przedsiębiorstwa w dniu 10 grudnia 2001 r.
- (7) Decyzję Komisji o rozszerzeniu postępowania opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* ⁽³⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat przedmiotowej pomocy. Komisja otrzymała uwagi od beneficjenta pomocy (Kahla II). Uwagi przekazano Niemcom w piśmie z dnia 6 marca 2002 r. oraz umożliwiono im przedstawienie uwag w przedmiotowej kwestii.
- (8) Dnia 30 stycznia Niemcy odpowiedziały na decyzję Komisji w sprawie rozszerzenia formalnego postępowania wyjaśniającego oraz przekazały szczegółowe informacje. W piśmie z dnia 30 kwietnia 2002 r. zwrócono się o dodatkowe informacje. Niemcy odpowiedziały w piśmie z dnia 29 maja 2002 r., zarejestrowanym z tą samą datą.
- (9) W piśmie z dnia 28 lutego 2002 r. Komisja otrzymała uwagi przedsiębiorstwa Kahla II, które przekazano Niemcom w piśmie z dnia 6 marca 2003 r. Dnia 18 marca 2002 r. wpłynęła kolejna skarga dotycząca otrzymania dalszych środków pomocy przez Kahla II. Tę informację przekazano Niemcom w piśmie z dnia 30 kwietnia 2002 r. Odpowiedź Niemiec na skargę wpłynęła dnia 29 maja 2002 r.
- (10) Dnia 24 lipca 2002 r. ponownie omawiano przedmiotową sprawę z przedstawicielami Niemiec. Po tym spotkaniu Niemcy przekazały dalsze wyjaśnienia w piśmie z dnia 7 sierpnia 2002 r. Dnia 30 lipca 2002 r. przedsiębiorstwo Kahla II nadal utrzymywało swoją linię argumentacji. Niemcy przekazały kolejne uwagi w piśmie z dnia 1 października 2002 r. zarejestrowanym z tą samą datą.

II. OPIS

A. Przedsiębiorstwo

- (11) Przedsiębiorstwo Kahla II to następcą przedsiębiorstwa Kahla I. Kahla I oraz Kahla II produkują naczynia z porcelany oraz ceramikę szlachetną. Oba przedsiębiorstwa zlokalizowane są w regionie kwalifikującym się do objęcia pomocą zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu WE.

Kahla I

- (12) Zgodnie z niemieckim rozporządzeniem w sprawie przekształcenia kombinatów państwowych, zakładów i jednostek w spółki kapitałowe (Verordnung zur Umwandlung von volkseigenen Kombinat, Betrieben und Einrichtungen in Kapitalgesellschaften - zwanym dalej UmwandVO) przedsiębiorstwo powstało w dniu 1 marca 1990 r. wskutek przekształcenia przedsiębiorstwa VEB Vereinigte Porzellanwerke Kahla w dwie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jedną z tych spółek było przedsiębiorstwo KAHLA I. W dniu 23 kwietnia 1991 r. Urząd Powierniczy (Treuhandaanstalt - THA) sprywatyzował przedsiębiorstwo Kahla I, sprzedając je na rzecz pana Hoffmanna (75,1 % udziałów w kapitale zakładowym) oraz pana Ueing (24,9 % udziałów w kapitale zakładowym) za cenę zakupu w wysokości 2 DEM. Dodatek prywatyzacyjny przypadł jedynym oferentom, którzy zgłosili się po opublikowaniu przez THA zamiaru sprzedaży w spisie zakładów wystawianych na sprzedaż przez Urząd Powierniczy (Hoppenstedt) oraz po zwróceniu się z zapytaniem do stowarzyszeń przemysłu ceramicznego oraz izb handlowych. Zdaniem Niemiec likwidacja przedsiębiorstwa byłaby dla THA bardziej kosztowna. Zgodnie z informacjami strony niemieckiej umowa prywatyzacyjna uzyskała moc prawną dopiero w dniu 11 grudnia 1992 r.

⁽³⁾ Dz. U. C 26 z 30.1.2002, str. 19.

- (13) Niemcy przekazały następujące dane dotyczące przedsiębiorstwa (obroty i wynik na działalności operacyjnej w mln DEM):

Tabela nr 1

	1991	1992	1993
pracownicy	1 561	827	696
obroty	25,4	29,3	27,9
wynik na działalności operacyjnej	-29,5	-25,8	-13,4

- (14) W dniu 9 sierpnia 1993 r. przedsiębiorstwo złożyło wniosek o przeprowadzenie egzekucji z całego majątku. Dnia 29 września 1993 r. wszczęto postępowanie egzekucyjne z całego majątku.
- (15) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Niemcy od momentu wszczęcia postępowania egzekucyjnego z całego majątku zarządca poszukiwał inwestorów zainteresowanych przejęciem aktywów przedsiębiorstwa. Zdaniem zarządcy najkorzystniejszą cenę za aktywa przedsiębiorstwa można było uzyskać poprzez sprzedaż przedsiębiorstwa celem kontynuacji jego działalności.

Kahla II

- (16) W listopadzie 1993 r. prywatny inwestor, pan G. Raithel, założył przedsiębiorstwo Kahla II. W styczniu 1994 r. w ramach egzekucji z całego majątku zarządca sprzedał nieruchomości gruntowe, maszyny i urządzenia oraz zapasy przedsiębiorstwa Kahla I panu G. Raithel. Przejęto 380 pracowników.
- (17) Cena łączna wynosiła pierwotnie 7,391 mln DEM. W dniu 5 października 1994 r. do umowy wprowadzono zmiany, zgodnie z którymi w momencie podpisania zmienionej umowy należało zapłacić cenę za urządzenia w wysokości 2,05 mln DEM, która miała być finansowana dotacją w wysokości 2,5 mln DEM (patrz środek nr 15). Prawa ustawowe, znaki towarowe, zarejestrowane wzory oraz know-how przeniesiono za 1 DEM. Listę klientów oraz otrzymane zlecenia przeniesiono bezpłatnie. Cenę za stany magazynowe, wynoszącą 2,136 mln DEM, rozłożono na dziesięć rat płatnych począwszy od 1 marca 1994 r. Nieruchomość gruntowa miała być zbyta bez obciążeń podatkowych za 3,205 mln DEM, płatne w ciągu 14 dni.
- (18) Zgodnie z informacjami Niemiec do 1996 r. dokonano częściowej zapłaty. Kwotę w wysokości 1 mln DEM zapłacono ostatecznie w 1999 r. po zniesieniu przez zarządcę długu gruntowego na część nieruchomości. Ostatecznie zapłacona cena łącznie wyniosła 6,727 mln DEM. Zdaniem Niemiec zmniejszenie ceny za zapasy o 0,664 mln DEM związane było ze szkodami, które stwierdzono po sprzedaży. Z dostępnych informacji wynika, że sprzedaż została sfinansowana przede wszystkim dzięki pomocy państwa. Środki własne bez elementu pomocy wynosiły jedynie 55 000 DEM.
- (19) Sprzedaż gruntu została zatwierdzona przez Urząd Powierniczy (THA) w dniu 18 lipca 1994 r.⁽⁴⁾ oraz przez jego następcę prawnego, Federalny Instytut do zadań szczególnych związanych ze zjednoczeniem - BvS (niem. *Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben*), w dniu 19 października 1995 r.
- (20) Umowa sprzedaży przewidywała, że przedsiębiorstwo państwowe Thüringer Industriebeteiligungs GmbH & Co. KG (dalej zwane „TIB”) założone przez kraj związkowy Turyngię oraz nadzorowane przez ten kraj związkowy za pośrednictwem fundacji, przejmie w Kahla II cichy udział w wysokości 49 %. Do przejęcia doszło w dniu 5 marca 1994 r.

⁽⁴⁾ W sytuacji upadłości przedsiębiorstw znajdujących się wcześniej pod zarządem Urzędu Powierniczego (THA) własność nieruchomości przeniesiono z powrotem na Urząd Powierniczy, który ze swojej strony zmuszony był wnieść ich wartość do masy upadłości.

- (21) Niemcy dostarczyły następujące dane dotyczące działalności przedsiębiorstwa (obroty i wynik na działalności operacyjnej w mln DEM):

Tabela nr 2

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
pracownicy	380	369	327	323	307	327	322
obroty	23	29	32	39	34	35,8	41,6
wynik na działalności operacyjnej [...] (*)							

(*) tajemnica przedsiębiorstwa; po indeksacji (dotyczy roku 1994):

1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
-100	-181	3	70	78	11	186

B. Środki finansowe

a) Środki finansowe na rzecz Kahla I

- (22) Przedsiębiorstwo Kahla I otrzymało następujące publiczne środki finansowe od momentu założenia przedsiębiorstwa do ogłoszenia upadłości (w mln DEM):

Tabela nr 3

Środki na rzecz Kahla I

				Kwota
Środki przed prywatyzacją				
1		THA	poręczenie wywozowe	4,5
Środki w ramach prywatyzacji				
2	23.4.1991	THA	przyjęcie zobowiązań z tytułu zastanych zanieczy- szczeń	37,7
3	23.4.1991	THA	przyjęcie dawnych długów	31,1
4	23.4.1991	THA	poręczenia	24,9
Środki po prywatyzacji				
5	12.1991	kraj związkowy	bezpośrednie dotacje inwestycyjne	1,825
6	5.10.1992	THA	pożyczka	4,3
7	1.12.1992	THA	pożyczka	1,8
8	1993	THA	przychody ze sprzedaży nieruchomości grunto- wych	5,676
9		Stadtsparkasse Jena	kredyty	3,9
10	1992-1995	kraj związkowy	Dotatki inwestycyjne	0,035
RAZEM				115,736

- (23) Środek 1: Poręczenie wywozowe udzielone przed prywatyzacją, z którego zdaniem Niemiec nigdy nie skorzystano.
- (24) Środki 2 i 3: Przyjęcie długów przez Urząd Powierniczy z tytułu kredytów w Dresdner Bank AG sprzed dnia 1 lipca 1990 r. oraz z tytułu pożyczek udzielonych przed prywatyzacją przez Urząd Powierniczy.

- (25) Środek 4: Niemcy informują, że Urząd Powierniczy udzielił powyższych poręczeń na zabezpieczenie inwestycji, pokrycie strat i zabezpieczenie kredytów przyznanych przez Dresdner Bank AG. Za te poręczenia przedsiębiorstwo udzieliło różnych zabezpieczeń, z których Urząd Powierniczy zrezygnował po wszczęciu postępowania egzekucyjnego z całego majątku. Jako dodatkowe zabezpieczenie Urząd Powierniczy otrzymał prawo do sprzedaży nieruchomości gruntowych przedsiębiorstwa, które nie są bezpośrednio konieczne do prowadzenia działalności. Te nieruchomości gruntowe wyceniono na kwotę 13,3 mln DEM. Przychody ze sprzedaży miały być przeznaczone na spłatę kredytów poręczonych przez Urząd Powierniczy. Niemcy przyznają, że za zgodą Urzędu Powierniczego kredyty zabezpieczone powyższymi poręczeniami nigdy nie zostały spłacone. W momencie skorzystania z nich poręczenia te wraz z odsetkami opiewały na łączną kwotę 24,9 mln DEM.
- (26) Środek 5: W grudniu 1991 r. przedsiębiorstwo otrzymało od kraju związkowego Turynгии dotacje inwestycyjne w wysokości 1,825 mln DEM.
- (27) Środek 6: W dniu 5 października 1992 r. Urząd Powierniczy udzielił pożyczki w wysokości 4,2 mln DEM, aby zapobiec upadłości przedsiębiorstwa.
- (28) Środek 7: W dniu 1 grudnia 1992 r. Urząd Powierniczy udzielił kolejnej pożyczki na kwotę 1,8 mln DEM, również w celu zapobieżenia upadłości przedsiębiorstwa.
- (29) Środek 8: Przychody ze sprzedaży nieruchomości gruntowych wymienionych w środku nr 3 wyniosły łącznie 5,676 mln DEM. W 1993 r. kwotę przychodów w wysokości 3,4 mln DEM postawiono do dyspozycji przedsiębiorstwu Kahla I i nie przeznaczono ich na spłatę kredytów poręczonych przez Urząd Powierniczy. Niemcy podają, że zapłata tej kwoty na rzecz Urzędu Powierniczego została wprawdzie odroczone, jednakże nie zrezygnowano ze spłaty, skoro pełną kwotę w wysokości 5,676 mln DEM włączono do masy upadłości. Zatem środki Urzędu Powierniczego przyznane przedsiębiorstwu i nieprzeznaczone na spłatę kredytów wyniosły łącznie 5,676 mln DEM. Niemcy nie zaprzeczyły powyższemu stwierdzeniu.
- (30) Środek 9: Dwa kredyty udzielone przez Kreis- und Stadtparkasse Jena (Powiatowa i Miejska Kasa Oszczędnościowa Jena) na łączną kwotę w wysokości ponad 3,9 mln DEM. Powyższe kredyty, oprocentowane 13,25 % lub 17,25 %, zabezpieczono długami gruntowymi w wysokości 10 mln DEM.
- (31) Środek 10: W latach od 1992 r. do 1995 r. wypłacono dodatki inwestycyjne na kwotę w wysokości 0,035 mln DEM.
- (32) Przedsiębiorstwo Kahla I otrzymało publiczną pomoc finansową w łącznej wysokości 115,736 mln DEM. Pomimo tego wsparcia finansowego w dniu 29 września 1993 r. wszczęto postępowanie egzekucyjne z całego majątku. Niemcy poinformowały, że Urząd Powierniczy zgłosił zobowiązania w wysokości 41,2 mln DEM jako część masy upadłości. Kwota ta obejmuje środki nr 3, 6, 7 i 8 wraz z odsetkami.
- (33) W dniu 27 września 1993 r. Urząd Powierniczy zrezygnował ze skorzystania z zabezpieczeń udzielonych przez przedsiębiorstwo za poręczenia z tytułu środka nr 4. W dniu 18 lipca 1994 r. Urząd Powierniczy lub jego następca, BvS, zrezygnował z zagwarantowanego prawa do przejścia nieruchomości gruntowych. Zdaniem Niemiec spowodowałoby to konieczność świadczeń wyrównawczych na rzecz innych wierzycieli, a więc wyższe koszty.

- b) Środki finansowe na rzecz KAHLA II
- (34) Przedsiębiorstwo Kahla II otrzymało następujące publiczne środki finansowe od momentu założenia przedsiębiorstwa do 1999 r. (w mln DEM):

Tabela nr 4

Środki na rzecz Kahla II

				Kwota
Środki 1994 – 1996				
11	5.4.1994	TIB	udział	1,975
12	5.4.1994	TIB	pożyczka z prawem do udziału w zysku	6,0
13	25.3.1994	kraj związkowy	poręczenie 90 % kredytu (18-22)	
14	25.3.1994	kraj związkowy	poręczenie 90 % pożyczki w wysokości 6,5 mln DEM przez bank prywatny	5,85
15	10.5.1994	kraj związkowy	dotacja dla MŚP - zabezpieczenie inwestycji	2,5
16	4./5.6.1994	DtA- Eigenkapitalhilfe	pożyczka	0,2
17	5./6.1994	ERP-Existenzgründung	pożyczka	1,8
18	3./4.1995	ERP-Aufbau	pożyczka 1	2,0
19	3./4.1995	KfW-Mittelstand	pożyczka	1,0
20	6./26.4.1995	DtA-Umwelt	pożyczka	1,73
21	7./26.4.1995	ERP-Energiespar	pożyczka	3,45
22	3./25.4.1996	ERP-Aufbau	pożyczka 2	2,0
23	13.2.1996	kraj związkowy	poręczenie 90 % pożyczki w wysokości 1 mln DEM przez bank prywatny	0,9
24	1994-1996/97	kraj związkowy	bezpośrednie dotacje inwestycyjne	3,36
25	1994-1996	kraj związkowy	dotatki inwestycyjne	0,838
26	1994-1996	Urząd Pracy	Dotacje na podstawie ustawy AFG (Arbeitsförderungsgesetz – Ustawa o wsparciu na rzecz utrzymania i powstawania miejsc pracy)	1,549
27	1994-1996		różne dotacje	0,492
Środki od roku 1997				
28	1997-1999	kraj związkowy	bezpośrednie dotacje inwestycyjne	1,67
29	1997-1999	kraj związkowy	dotatki inwestycyjne	0,365
30	3./5.1999	kraj związkowy	poręczenie 90 % pożyczki w wysokości 2,32 mln DEM przez bank prywatny	0,042
31	1997-1999	Urząd Pracy	dotacje na podstawie ustawy AFG	0,851
32	1997-1999		różne dotacje	0,352
33	1994-1999		amortyzacja przyspieszona	0,104
RAZEM				39,028

- (35) Środek 11: W marcu 1994 r. TIB przejęło 49 % udziałów w Kahla II za cenę 1,975 mln DEM. TIB przestało być udziałowcem tego przedsiębiorstwa w dniu 31 grudnia 1999 r. i przeniosło udziały w Kahla II na pana G. Raithel i jego syna, pana H. Raithel, którzy zapłacili za nie [...] (*).
- (36) Środek 12: W marcu 1994 r. TIB udzieliło pożyczki w wysokości 6 mln DEM z prawem do udziału w zysku. Zdaniem Niemiec powyższa pożyczka nie wiązała się z przyznaniem TIB dodatkowych praw głosu. Oprocentowanie pożyczki wynosiło 12 %, przy czym wysokość odsetek była ograniczona do 50 % zysku netto roku obrotowego. Komisja przyjmuje do wiadomości, że Kahla II dopiero od 1996 r. zaczęła wypracowywać skromne zyski. Nie ustalono premii za ryzyko. Niemcy podały, że pożyczkę wraz z odsetkami w wysokości 1,631 mln DEM spłacono w dniu 29 grudnia 1999 r.
- (37) Środki 13 i 23: W marcu 1994 r. kraj związkowy Turynia udzielił tzw. poręczeń zastępczych polegających na przejęciu odpowiedzialności przez poręczyciela po postępowaniu egzekucyjnym (Ausfallbürgschaft) na 90 % kredytów inwestycyjnych do wysokości 13,5 mln DEM. Po udzieleniu kredytów poręczenie zgodnie ze środkiem nr 13 objęło kredyty ze środków nr 18 do 22. Poręczenie zgodnie ze środkiem nr 23 objęło kredyt przyznany przez bank prywatny w lutym 1996 r. w wysokości 1 mln DEM o oprocentowaniu w wysokości 6,1 %.
- (38) Środek 14: W marcu 1994 r. kraj związkowy Turynia udzielił kolejnego poręczenia zastępczego (Ausfallbürgschaft) na 90 % kredytów obrotowych w wysokości 6,5 mln DEM. Kredyt został faktycznie przyznany przez bank prywatny we wrześniu 1995 r., przy oprocentowaniu 8,5 %. Powyższe poręczenie było stopniowo redukowane, a ostatecznie wygasło ono w dniu 31 grudnia 1999 r.
- (39) Za powyższe poręczenia przedsiębiorstwo płaciło prowizję w wysokości 0,75 % p.a., od czerwca 1995 r. obniżoną do 0,5 %.
- (40) Środek 15: Dotacja dla MŚP przyznana dnia 10 maja 1994 r. w pierwotnej wysokości 2 mln DEM, później podwyższona do 2,5 mln DEM.
- (41) Środek 16: Pożyczka na tworzenie kapitału własnego (Eigenkapitalhilfe-Darlehen - „EKH-Darlehen”) w wysokości 0,2 mln DEM, przyznana panu Raithel, inwestorowi, w czerwcu 1994 r. rzekomo na podstawie zatwierdzonego programu pomocy ⁽⁵⁾ w związku z założeniem przedsiębiorstwa Kahla II. Zgodnie ze wspomnianym programem inwestor był zobowiązany przeznaczyć tę kwotę na kapitał własny przedsiębiorstwa. Według informacji Niemiec pożyczkę spłacono dnia 30 września 2001 r.
- (42) Środek 17: Pożyczka w wysokości 1,8 mln DEM, przyznana w maju 1994 r., rzekomo na podstawie programu pomocy na tworzenie nowych przedsiębiorstw w ramach Europejskiego Programu Odbudowy (ERP-Existenzgründungsprogramm ⁽⁶⁾).
- (43) Środek 18: Pożyczka inwestycyjna w wysokości 2 mln DEM, przyznana w marcu 1995 r. ⁽⁷⁾ rzekomo na podstawie programu pomocy w pierwszym okresie działalności firmy w ramach Europejskiego Programu Odbudowy (ERP-Aufbauprogramm).
- (44) Środek 19: Pożyczka inwestycyjna w wysokości 1 mln DEM, przyznana w marcu 1993 r. ⁽⁸⁾ przez Kreditanstalt für Wiederaufbau.
- (45) Środek 20: Pożyczka inwestycyjna w wysokości 1,73 mln DEM, przyznana w kwietniu 1995 r. zgodnie z programem na rzecz ochrony środowiska naturalnego finansowanym przez Deutsche Ausgleichsbank (DtA-Umweltprogramm).
- (46) Środek 21: Pożyczka inwestycyjna w wysokości 3,45 mln DEM, przyznana w kwietniu 1995 ⁽⁹⁾ rzekomo zgodnie z programem na rzecz ochrony środowiska naturalnego w ramach Europejskiego Programu Odbudowy (ERP-Umweltprogramm).

(*) Tajemnica przedsiębiorstwa, 30-40 % wyższa niż cena zapłacona pierwotnie przez TIB.

⁽⁵⁾ N 213/93, Dz. U. C 302 z 9.11.1993, str. 6.

⁽⁶⁾ N 108c/1994, SG(94) D/17293 z 1.12.1994, Dz. U. C 390 z 31.12.1994, str. 14.

⁽⁷⁾ N 108b/1994, SG(94) D/17293 z 1.12.1994, Dz. U. C 390 z 31.12.1994, str. 13.

⁽⁸⁾ KfW-Mittelstandsprogramm, NN 109/93, SG (94), D/372 z 14.1.94, Dz. U. C 373 z 29.12.1994, str. 3.

⁽⁹⁾ ERP-Umweltprogramm, N 563d/94, SG(94), D/17530 z 5.12.1994 Dz. U. C 390 z 31.12.1994, str. 16.

- (47) Ponieważ spadły rynkowe stopy procentowe, pozostałą kwotę pożyczek przyznanych w ramach środków nr 18-21 w wysokości 7,329 mln DEM przekształcono dnia 30 marca 1998 r. w pożyczkę rynkową banku Hypovereinsbank. Oprocentowanie nowej pożyczki wynosiło 5,9 %, przewyższając tym samym obowiązującą referencyjną stopę procentową w wysokości 5,49 %. Komisja stwierdziła jednak, że tą nową pożyczką rynkową zabezpieczono w 90 % poręczeniem ze środka nr 13.
- (48) Środek 22: Pożyczka inwestycyjna w wysokości 2 mln DEM, przyznana w marcu 1996 r. ⁽¹⁰⁾ rzekomo na podstawie programu pomocy w pierwszym okresie działalności firmy w ramach Europejskiego Programu Odbudowy (ERP-Aufbauprogramm).
- (49) Środek 23: Patrz punkt (37).
- (50) Środek 24: W październiku 1994 r. przedsiębiorstwo Kahla II otrzymało od kraju związkowego Turynia dotacje inwestycyjne w wysokości 3,36 mln DEM na lata od 1994 r. do 1996 r. ⁽¹¹⁾.
- (51) Środek 25: W okresie od 1994 r. do 1996 r. przedsiębiorstwo otrzymało dopłaty inwestycyjne w wysokości 0,838 mln DEM ⁽¹²⁾.
- (52) Środek 26: Dotacje na wsparcie zatrudnienia w wysokości 1,549 mln DEM w latach od 1994 r. do 1996 r.
- (53) Środek 27: W okresie od 1994 r. do 1996 r. przedsiębiorstwo otrzymało dotacje na udział w targach w wysokości 122 414 DEM, na reklamę w wysokości 0,03 mln DEM, dotacje na badania i rozwój w wysokości 0,318 mln DEM oraz dotacje na integrację pracowników w wysokości 0,021 mln DEM.
- (54) Środek 28: W grudniu 1996 r. przyznano dalsze dotacje inwestycyjne w wysokości 1,67 mln DEM na lata od 1997 r. do 1999 r.
- (55) Środek 29: Przedsiębiorstwo otrzymało dopłaty inwestycyjne w wysokości 0,365 mln DEM na lata od 1997 r. do 1999 r.
- (56) Środek 30: Pożyczka w wysokości 2,32 mln DEM, przyznana w maju 1999 r. przez bank prywatny; pożyczkę objęto także poręczeniem zastępczym (Ausfallbürgschaft) udzielonym przez kraj związkowy Turynię w marcu 1994 r. na 90 % kredytów inwestycyjnych do kwoty 13,5 mln DEM (patrz środki nr 13 i 23). Oprocentowanie pożyczki wynosiło 4,6 %.
- (57) Środek 31: Dalsze dotacje w wysokości 0,851 mln DEM na wsparcie zatrudnienia.
- (58) Środek 32: Zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach finansowych w latach od 1997 r. do 1999 r. przedsiębiorstwo otrzymało dotacje na udział w targach, reklamę oraz integrację pracowników w wysokości 342 910 DEM oraz dotacje na koszty personalne powstałe w związku z badaniami i rozwojem w wysokości 8 602 DEM. Łącznie dotacje wyniosły 0,352 mln DEM.
- (59) Po rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego Niemcy oświadczyły ponadto, że przedsiębiorstwo skorzystało z programu zezwalającego na początkową amortyzację inwestycji podwyższoną stawką, którą obniża się w następnych latach (*amortyzacyjna przyspieszona*). Niemcy przyznają, iż środek ten był w rzeczywistości korzystny dla przedsiębiorstwa, ponieważ w pierwszych latach związane z nim były nie tylko straty, lecz także zmniejszone płatności podatkowe. Utratę dochodów państwa powstałą w wyniku zmniejszenia wpływów podatkowych także należy postrzegać jako finansowy środek pomocy na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II (zwany dalej środkiem nr 33).

⁽¹⁰⁾ Porównaj: przypis 7.

⁽¹¹⁾ 23 Ramowy plan zadań wspólnotowych na rzecz poprawy struktury gospodarczej, N 157/94, SG (94) D/ 11038, 1.8.1994.

⁽¹²⁾ N 561/92, SG (92) D/16623 z 24.11.1992 oraz N 494/A/1995, SG (95) D/17154, 27.12.1995.

C. Projekt

- (60) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Niemcy w dniu 25 marca 1994 r. sporządzono plan finansowania potrzeb przedsiębiorstwa Kahla II. Pierwotnie zaplanowane koszty zredukowano nieznacznie o ok. 2 mln DEM. Szczegóły zawiera tabela nr 5, która przedstawia informacje przekazane przez Niemcy (w mln DEM):

Tabela nr 5

Koszty	planowane	przeprowadzone (1994-1996)
grunty:	3,200	3,200
budynki:		
maszyny/urządzenia	2,050	2,050
towary:	2,136	1,472
modernizacja maszyn	14,650	14,977
wartości niematerialne i prawne		
kapitał obrotowy:	14,854	12,709
RAZEM	36,890	34,408

- (61) W marcu 1994 r. przedstawiono plan finansowy dotyczący pokrycia powyższych kosztów, który następnie kilkakrotnie zmieniano. Tabela nr 6 przedstawia informacje przekazane przez Niemcy. Środki zaznaczone kursywą oznaczają rzekome środki prywatne (w mln DEM):

Tabela nr 6

Środek	Plan finansowania	25.3.1994	26.4.1995	25.4.1996	zrealizowano
11	udziały TIB	1,950	1,975	1,975	1,975
12	pożyczka z prawem do udziału w zysku (TIB)	6,000	6,000	6,000	6,000
15	dotacja na rzecz MŚP	2,000	2,500	2,500	2,500
	pożyczka	13,500			
18	— KfW-ERP-Aufbauprogramm		2,000	2,000	2,000
19	— KfW-Mittelstandsprogramm		1,000	1,000	1,000
20	— DtA-Umweltprogramm		1,730	1,730	1,730
21	— ERP-Energiesparprogramm		3,450	3,450	3,450
22	— KfW-ERP-Aufbauprogramm			2,000	2,000
	— pożyczka bankowa		5,320	3,320	1,000
(14)	kredyty obrotowe od banków	6,500	6,500	6,500	6,500
24	dotacje inwestycyjne	3,370	3,340	3,340	3,360
25	dotatki inwestycyjne	1,020	1,020	1,020	0,838
	pan Raithel (właściciel)	2,550	0,055	0,055	0,055
16	— DtA- Eigenkapitalhilfe		0,200	0,200	0,200
17	— KfW-ERP-Existenzgründungsprogramm		1,800	1,800	1,800
	RAZEM	36,890	36,890	36,890	34,408

- (62) Ustalono, że w roku 1995 podwyższono udział TIB (środek nr 11) w porównaniu z pierwotnie przewidzianą kwotą o 0,25 mln DEM. Ponadto stwierdzono, że pierwotny plan przewidywał pożyczki w wysokości 13,5 mln DEM. Kraj związkowy udzielił poręczenia (środek nr 13 i 14) na 90 % powyższych pożyczek oraz na kredyt obrotowy z banku prywatnego w wysokości 6,5 mln DEM. W 1994 r. wniesiony został kredyt obrotowy. W 1995 r. przyznano pożyczki na łączną kwotę 13,5 mln DEM (środki nr 18-22) oraz objęto skutecznym poręczeniem w wysokości 90 % ich wartości.
- (63) Odnośnie do rzekomych środków prywatnych ustalono, że pierwotnie przewidziany wkład inwestora w wysokości 2,555 mln DEM zredukowano do wysokości 2,055 mln DEM, tzn. o 0,5 mln DEM. „Dotacja MŚP” (środek nr 15) została podwyższona o 0,5 mln DEM, a zatem dokładnie o kwotę, o którą zmniejszono wkład inwestora. Ponadto w momencie rzeczywistego wniesienia rzekomego wkładu inwestora prywatnego składał się on z gotówki w wysokości 0,055 mln DEM ze środków własnych inwestora oraz dwóch pożyczek w wysokości 2 mln DEM przyznanych przez banki państwowe na podstawie zatwierzonego programu pomocy (środki nr 16 i 17).
- (64) Stwierdzono, że przekazana przez Niemcy tabela nr 6 nie podaje informacji o dotacjach przyznanych w ramach środków nr 26 i 27 oraz o programie umożliwiającym amortyzację przyspieszoną, z której przedsiębiorstwo mogło skorzystać zgodnie z informacjami Niemiec (środek nr 33). W odrębnej tabeli, przekazanej dnia 30 stycznia 2002 r., Niemcy podały, że inwestycje amortyzowane w latach 1994 i 1995 wynoszą razem 3,603 mln DEM.
- (65) Niemcy przekazały następującą tabelę dotyczącą różnych inwestycji, które przedsiębiorstwo poczyniło w latach 1997 i 1998 (w mln DEM):

Tabela nr 7

Koszty	Planowane	Zrealizowane
maszyny/urządzenia	5,580	
wartości niematerialne i prawne	0,150	
RAZEM	5,730	6,769

- (66) Szczegółowe informacje dotyczące finansowania powyższych kosztów zawiera tabela nr 8, prezentowana w formie, w jakiej została przekazana przez Niemcy (w mln DEM):

Tabela nr 8

Środek	Finansowanie	Planowane	Zrealizowane
	wkład własny	1,318	2,406
28	dotacje inwestycyjne	1,670	1,670
29	dotatki inwestycyjne	0,279	0,292
	pozostałe źródła finansowania	2,400	2,400
	RAZEM	5,730	6,769

- (67) Stwierdzono, że tabela nr 8, prezentowana w formie, w jakiej została przekazana przez Niemcy, nie zawiera informacji o dotacjach w ramach środków nr 31 i 32. W kwestii finansowania kosztów zawartych w tabeli nr 7 Niemcy podają jednak, że w ramach programu umożliwiającego specjalne odpisy amortyzacyjne (środek nr 33) przedsiębiorstwo zamortyzowało inwestycje w wysokości do 0,743 mln DEM. Wymieniona kwota ujęta jest prawdopodobnie w pozycji „pozostałe źródła” w tabeli nr 8.

- (68) Niemcy przekazały także kolejny plan inwestycyjny⁽¹³⁾, który zawiera szczegółowe informacje o inwestycjach zrealizowanych w latach od 1994 r. do 2000 r. oraz o inwestycjach planowanych na lata od 2000 r. do 2003 r. Plan wymienia znaczną liczbę przede wszystkim maszyn i urządzeń, na które przedsiębiorstwo poniosło nakłady inwestycyjne. Łączne koszty w latach od 1994 r. do 2000 r. zawiera tabela nr 9 (w mln DEM), zgodnie z tym, co przekazały Niemcy:

Tabela nr 9

1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Razem
8,504	4,540	1,933	1,846	4,923	1,370	0,790	23,906

- (69) Komisja stwierdza, że ostatni wspomniany plan inwestycyjny stanowi zestawienie części inwestycji opisanych w tabelach nr 5 i nr 8. W tym kontekście inwestycje przeprowadzone w latach od 1994 r. do 1996 r. wynoszą łącznie 14,977 mln DEM. Kwota ta odpowiada inwestycjom faktycznie zrealizowanym, przedstawionym w tabeli nr 5 w pozycji „modernizacja maszyn”. Łączna kwota inwestycji za lata 1997 i 1998 odpowiada inwestycjom zrealizowanym zgodnie z tabelą nr 7.

D. Analiza rynkowa

- (70) Oba przedsiębiorstwa, Kahla I i Kahla II, produkują naczynia z ceramiki szlachetnej i porcelany dla sektora gospodarstw domowych. Przedsiębiorstwo Kahla II rozwinęło się i produkuje obecnie także dla sektora usług, szczególnie dla hoteli i na cele dekoracyjne. Wyroby tego przedsiębiorstwa są również eksportowane.
- (71) W sektorze porcelany stołowej i ozdobnej istnieje intensywna wymiana towarowa pomiędzy Państwami Członkowskimi. Prawie w całej Europie produkowana jest porcelana ozdobna, tymczasem producenci porcelany stołowej koncentrują się regionalnie w Bawarii Północnej (Niemcy), w Staffordshire (Wielka Brytania) oraz w Limousin (Francja). Poza dużą liczbą MŚP istnieją też liczne duże przedsiębiorstwa. Do nich należą Villeroy&Boch (Niemcy/Luksemburg), Hutschenreuther oraz Rosenthal (Niemcy), a także Royal Doulton i Wedgwood (Wielka Brytania), które wytwarzają ponad jedną trzecią wspólnotowej produkcji. W celu pokrycia szczególnego zapotrzebowania przemysłu hotelarskiego i gastronomicznego powstał tzw. „sektor porcelany hotelowej” ze specjalną solidną porcelaną zaprojektowaną dla tego sektora. Wielka Brytania, Niemcy i Włochy to główni producenci i konsumenci tych wyrobów. Specyficzny charakter tej branży oraz całej jej ogromnej palety produktów wynika ze ścisłych związków z konsumentem ostatecznym oraz koniecznej konkurencji w zakresie wzornictwa. Zbyt towarów do krajów trzecich przewyższa nominalnie przywóz do Wspólnoty, jednakże pod względem wolumenu przywóz jest większy od wywozu, głównie na skutek bardzo taniego przywozu z Chin⁽¹⁴⁾.
- (72) Branżę produkcji porcelany charakteryzuje przerost mocy produkcyjnych. Produkcja i zużycie odnotowywały między rokiem 1984 a 1991 stały wzrost, który w latach 1992 i 1993 ustąpił dużym stratom. Nie doszło do spodziewanej poprawy koniunktury w 1994 roku. Bilans handlowy ostatnich lat wykazywał wartości dodatnie, lecz udział przywozu znacząco się zwiększył, szczególnie w zakresie porcelany dla gospodarstw domowych. Wzrost wywozu nie jest w stanie zrównoważyć nacisku konkurencji w tym sektorze. Konkurencja będzie się jeszcze bardziej zaostrzać, a nadwyżka mocy produkcyjnych powiększać wskutek wejścia na rynek przedsiębiorstw z Azji Południowo-Wschodniej i Europy Wschodniej (szczególnie z Republiki Czeskiej i Węgier), które korzystają z umów handlowych zawartych z Unią Europejską⁽¹⁵⁾.

⁽¹³⁾ Przekazany w formie załącznika nr 17 do pisma z dnia 15 marca 2001 r., zarejestrowanego przez Komisję w dniu 26 marca 2001 r. (A/32477).

⁽¹⁴⁾ Dane ze strony internetowej Cerame-Unie (<http://www.cerameunie.org>).

⁽¹⁵⁾ Panorama przemysłu UE 1997, 9-20; NACE (zmiana 1). Patrz także decyzja Komisji 1999/157/WE w sprawie C 35/97, Triptis Porzellan GmbH (Dz. U. L 52 z 27.2.1999, str. 48).

III. PRZYCZYNY WSZCZĘCIA I ROZSZERZENIA FORMALNEGO POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCEGO

- (73) W momencie wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja zbadała środki finansowe przyznane na rzecz przedsiębiorstw Kahla I i Kahla II w świetle art. 87 ust. 1 Traktatu WE oraz art. 61 ust. 1 Porozumienia o EOG. Środki te obejmowały zasoby państwowe, zakłócały lub groziły zakłóceniem konkurencji między Państwami Członkowskimi i uprzywilejowywały powyższe przedsiębiorstwa. Po przeprowadzeniu wstępnej oceny Komisja uznała oba przedsiębiorstwa, Kahla I i Kahla II, za przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji. Komisja wyraziła ponadto wątpliwość co do faktu, czy państwo zachowało się jak inwestor rynkowy przy przekazaniu środków finansowych tym przedsiębiorstwom. We wstępnej ocenie powyższe środki uznano za pomoc państwa.
- (74) Ponieważ Komisja miała poważne wątpliwości, czy powyższa pomoc jest zgodna ze wspólnym rynkiem, zdecydowała o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w związku z pomocą ad hoc przyznaną przedsiębiorstwom Kahla I i Kahla II. Niemcy twierdziły, że liczne środki pomocy przyznano na mocy zatwierdzonych programów pomocy. Na podstawie przedłożonych danych Komisja nie była w stanie zdecydować, czy te środki były zgodne z zatwierdzonymi programami pomocy, na podstawie których zostały rzekomo przyznane. Zatem, wszczynając formalne postępowanie wyjaśniające, Komisja wystosowała zapytanie do Niemiec w celu wyjaśnienia tej kwestii.
- (75) Informacje przekazane w odpowiedzi na powyższe zapytanie rozwiały wątpliwości Komisji jedynie co do tego, że w przypadku niektórych środków przyznanych rzekomo na podstawie zatwierzonego programu pomocy można mówić o istniejącej pomocy państwa. W odniesieniu do kilku środków Komisja stwierdziła szczegóły, o których wcześniej nie została poinformowana. Podjęła zatem decyzję o rozszerzeniu postępowania, aby zbadać środki, które w oczywisty sposób nadal nie są zgodne z zatwierdzonymi programami pomocy, oraz środki, o których została powiadomiona dopiero po wszczęciu postępowania wyjaśniającego.

IV. UWAGI NIEMIEC

- (76) W piśmie z dnia 11 listopada 1999 r. Niemcy zaprezentowały stanowisko, zgodnie z którym żaden ze wspomnianych środków finansowych nie podlegał obowiązkowi zgłoszenia Komisji. Niemcy uważają, że przedsiębiorstwo Kahla II jest przedsiębiorstwem nowo założonym w lutym 1994 r., a działalność przedsiębiorstwa Kahla I nie była kontynuowana. Zdaniem Niemiec Kahla II nie jest przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji. Niemcy utrzymywały to stanowisko w trakcie całego postępowania. Dla potwierdzenia takiej argumentacji Niemcy przedstawiły najpierw dwie ekspertyzy z dnia 29 listopada 1993 r. i z dnia 11 stycznia 1994 r. sporządzone przez swoich doradców. Po rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego Niemcy przekazały ekspertyzę z dnia 21 stycznia 2002 r. sporządzoną przez kolejnego doradcę.
- (77) Niemcy stwierdziły najpierw, że większości środków finansowych podmiotów publicznych nie można uznać za pomoc, ponieważ urzędy państwowe, przyznając pomoc przedsiębiorstwu Kahla II, zachowały się tak, jak inwestor rynkowy. Pozostałe środki finansowe na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II, których przyznanie nie było zgodne z zasadami, jakimi kierowałby się inwestor rynkowy, zdaniem Niemiec są objęte przez zatwierdzone programy pomocy lub należy je traktować jako pomoc w ramach zasady de minimis. Niemcy przekazały szczegółowe informacje i dokumenty.
- (78) Po wszczęciu formalnej procedury wyjaśniającej Niemcy uznały, że niektóre środki mogły stanowić pomoc, a inne nie spełniały kryteriów pomocy w ramach zasady de minimis zawartych w Komunikacie Komisji o pomocy w ramach zasady de minimis⁽¹⁶⁾ lub nie można ich zaliczyć do zatwierdzonych programów pomocy na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis⁽¹⁷⁾. Niemcy były jednakże zdania, że w tym przypadku pomoc należy postrzegać jako pomoc inwestycyjną w ramach wyznaczonych pułapów regionalnych. Przekazały ponadto kilka planów inwestycyjnych oraz informacje uzupełniające na powyższy temat wraz z oszacowaniem intensywności pomocy przyznanej w ramach wymienionych środków.

⁽¹⁶⁾ Dz. U. C 68 z 6.3.1996, str. 9.

⁽¹⁷⁾ Dz. U. L 10 z 13.1.2001, str. 30.

- (79) Na zakończenie Niemcy zwróciły się, aby w przypadku niezaakceptowania żadnego z przytoczonych argumentów Komisja zbadała, czy pomoc, szczególnie w przypadku środka nr 26, można uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem pomoc na zatrudnienie.
- (80) W piśmie z dnia 1 października 2002 r. Niemcy oświadczyły wbrew wszystkim wcześniej wysuwanym argumentom, że jeżeli Komisja uzna Kahla II za przedsiębiorstwo w trudnej sytuacji, należy zbadać kwestionowaną pomoc jako pomoc restrukturyzacyjną na mocy wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw w trudnej sytuacji⁽¹⁸⁾ (wytyczne restrukturyzacyjne).

V. UWAGI STRON

- (81) Po wszczęciu i rozszerzeniu postępowania do Komisji wpłynęły uwagi przedsiębiorstwa Kahla II, które przekazano Niemcom w pismach z dnia 7 sierpnia 2001 r. i z dnia 6 marca 2002 r. Argumenty przedstawione przez przedsiębiorstwo Kahla II są w większości zgodne ze stanowiskiem Niemiec.
- (82) Ponadto wniesiono nową skargę dotyczącą rzekomej dalszej pomocy na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II. Powyższa informacja została przekazana Niemcom w piśmie z dnia 30 kwietnia 2002 r. Niemcy odpowiedziały w dniu 29 maja 2002 r., że przedsiębiorstwo nie otrzymało żadnej nowej pomocy poza zgłoszoną Komisji.
- (83) Przedsiębiorstwo Kahla II przekazało Komisji w dniu 30 lipca 2002 r. kolejne uwagi, które nie zawierały nowych faktów lub dowodów, a w których Niemcy powtarzały swoje argumenty, iż przedsiębiorstwo nigdy nie było w trudnej sytuacji, że wymienionych środków nie należy postrzegać jako pomocy, a pomoc ad hoc należy uznać za pomoc regionalną, zgodną ze wspólnym rynkiem.

VI. OCENA

A. Przedsiębiorstwo

- (84) W momencie wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja nie mogła podjąć decyzji na podstawie udostępnionych danych, czy przedsiębiorstwa Kahla I i II są niezależne, czy przedsiębiorstwo Kahla II można uznać za kontynuację poprzedniego przedsiębiorstwa czy też za spółkę przejmującą. Zwrócono się zatem do Niemiec o przedstawienie wystarczających informacji w celu wyjaśnienia powyższej kwestii.
- (85) Rozszerzając formalne postępowanie wyjaśniające, Komisja doszła do wniosku, że przedsiębiorstwa Kahla I i Kahla II są różnymi jednostkami prawnymi. Przedsiębiorstwo Kahla II postrzegane jest jako spółka przejściowa (niem. *Auffanggesellschaft*), ponieważ pan G. Raithel założył ją jako spółkę istniejącą tylko formalnie (niem. *Mantelgesellschaft*), aby kontynuować działalność likwidowanego przedsiębiorstwa Kahla I oraz przejąć jego aktywa. W przedłożonych dokumentach przedsiębiorstwo Kahla II określane jest często mianem spółki przejściowej (*Auffanggesellschaft*), i Komisja stwierdziła, że doszło do zmiany nadzoru, stosunków własnościowych i osobowości prawnej spółki. Niemcy nie zaprzeczyły takiej opinii.
- (86) Sprzedaż aktywów na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II nie została przeprowadzona w ramach otwartego i bezwarunkowego przetargu. Niemcy oświadczyły, że uczestnicy rynku zostali poinformowani o ofercie sprzedaży wspomnianych aktywów. Zdaniem Niemiec po przeprowadzeniu negocjacji z dwoma potencjalnymi inwestorami, zarządca wybrał pana G. Raithel, uznając go za najlepszego oferenta. Zgodnie z informacjami zarządcy powodem dokonania takiego wyboru było doświadczenie oferenta na rynku porcelany oraz fakt, że jego oferta była zdecydowanie wyższa niż oferta drugiego oferenta, która według Niemiec opiewała na kwotę 1 DEM. Komisja stwierdziła wprawdzie, że pan G. Raithel rzeczywiście zaoferował więcej niż 1 DEM, jednakże zaoferowana cena miała być sfinansowana przy użyciu zasobów państwowych. Niemniej jednak z dostępnych informacji wynika, że pan G. Raithel wniósł 55 000 DEM ze środków własnych, zatem więcej niż 1 DEM. Na podstawie dostępnych informacji Komisja zgadza się z opinią Niemiec, że pan G. Raithel był najlepszym oferentem.

⁽¹⁸⁾ Dz. U. C 368 z 23.12.1994, str. 12 i Dz. U. C 288 9.10.1999, str. 2.

- (87) Komisja uznaje, że wartość nieruchomości gruntowych przedsiębiorstwa Kahla I opierała się na ekspertyzie niezależnych biegłych. Niemcy oświadczyły, że wartość urządzeń i zapasów – łącznie ok. 3,5 mln DEM – nie została stwierdzona na podstawie ekspertyzy, ponieważ istniały problemy praktyczne, a większość urządzeń była w złym stanie i wymagała wymiany. Uwzględniając powyższy stan faktyczny, Komisja doszła do wniosku, że nie ma powodu, aby wątpić w fakt, że cena za aktywa Kahla I nie odpowiadała cenie rynkowej.
- (88) W dalszej części analizowano, czy sprzedaż 49 % udziałów w przedsiębiorstwie Kahla II posiadanych przez TIB odpowiadała działaniu przedsiębiorcy rynkowego. Komisja stwierdziła, że sprzedaż udziałów panu G. Raithel oraz jego synowi w dniu 31 grudnia 1999 r. nie nastąpiła w ramach otwartego, przejrzystego i bezwarunkowego przetargu.
- (89) TIB jest instytucją finansową należącą do kraju związkowego. Zgodnie ze stałym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich oraz polityką Komisji, uważa ona, że cena sprzedaży za udziały państwa nie zawiera elementów pomocy państwa, jeśli przedmiot sprzedaży jest oferowany w ramach otwartego, bezwarunkowego oraz niedyskryminującego postępowania przetargowego. Niemniej jednak Państwa Członkowskie nie są zobowiązane do przestrzegania powyższego postępowania w przypadku sprzedaży udziałów państwa.
- (90) Jeśli takie postępowanie nie zostanie przeprowadzone, wówczas cena sprzedaży może zawierać elementy pomocy państwa. Komisja może zatem zbadać, czy cena sprzedaży odpowiada wartości udziałów państwa. Komisja stwierdza w tym kontekście, że cena za udziały sprzedane panu G. Raithel oraz jego synowi była wyższa od ceny, którą TIB zapłaciło prawie sześć lat wcześniej. Stąd stwierdza się, że był to udział mniejszościowy. Na zakończenie należy także podkreślić, że w związku z wszczęciem i rozszerzeniem formalnego postępowania wyjaśniającego żaden z uczestników nie wniósł skargi na samowolne wykluczenie go z procedury sprzedaży oraz że żaden z uczestników nie złożył oferty na zakup udziałów. Zdaniem Komisji sprzedaż powyższego udziału nie wykazuje znamion pomocy państwa.

B. Pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE

- (91) Przedsiębiorstwa Kahla I oraz Kahla II otrzymały pomoc finansową ze środków państwowych, dzięki którym oba przedsiębiorstwa znalazły się w sytuacji korzystniejszej od swoich konkurentów. Fakty przedstawione w dokumentacji świadczą o tym, że instytucje kontrolowane przez państwo udzielają pożyczek oraz że posiadają udziały w przedsiębiorstwach prywatnych, jak udziały TIB w przedsiębiorstwie Kahla II, dlatego ich działalność należy jednoznacznie przypisać państwu. W tym kontekście należy odwołać się do ekspertyzy jednego z doradców z dnia 29 listopada 1993 r., zgodnie z którą całą koncepcję restrukturyzacyjną przedsiębiorstwa Kahla należy postrzegać w świetle starań rządu regionalnego o zachowanie miejsc pracy w przedsiębiorstwie Kahla⁽¹⁹⁾. Ponieważ na rynku porcelany w Europie panuje duża konkurencja oraz przerost mocy produkcyjnych, korzyści finansowe stawiające jedno przedsiębiorstwo w korzystniejszej sytuacji niż jego konkurentów grożą zakłóceniem konkurencji i naruszają wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.
- (92) W decyzji o rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja doszła do wniosku, że środki nr 2, 3 i 9 nie stanowią pomocy na rzecz przedsiębiorstwa Kahla I. Pozostałe środki udzielone przez Niemcy uznaje się nadal za pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE. Niemcy nie zaprzeczyły powyższej opinii, która zostanie utrzymana.

⁽¹⁹⁾ „Koncepcję spółki przejściowej (niem. Auffangesellschaft) Kahla należy postrzegać w kontekście szczególnych warunków strukturalno-politycznych kraju związkowego Turyngii, w szczególności z racji starań rządu kraju związkowego o utrzymanie istniejących miejsc pracy w ramach wsparcia”, Ekspertyza Röls Bühler Stüppes Hauck & Partner, przekazana w formie załącznika nr 1 do pisma z dnia 31 stycznia 2000 r., zarejestrowana dnia 3 kwietnia 2000 r. pod nr A/32839.

- (93) Niemcy nie zmieniły stanowiska w sprawie przedsiębiorstwa Kahla II, zgodnie z którym jest to nowe przedsiębiorstwo, które nie gwarantuje kontynuacji działalności Kahla I i nigdy nie było w trudnej sytuacji. Zatem w momencie przyznawania wsparcia finansowego urzędy publiczne postępowały jak przedsiębiorca rynkowy. Komisja zbada najpierw, czy instytucje publiczne, który przyznały wsparcie finansowe przedsiębiorstwu Kahla II, postępowały jak przedsiębiorca rynkowy. Ponadto Komisja zbada, czy przedmiotowe przedsiębiorstwo było w trudnej sytuacji.

Przedsiębiorca rynkowy

- (94) Niemcy przedstawiły dwie ekspertyzy sporządzone przez doradców w celu uzasadnienia swojej tezy, że instytucje publiczne, od których przedsiębiorstwo Kahla II otrzymało wsparcie finansowe, działały zgodnie z zasadą inwestora rynkowego.
- (95) Pierwsza ekspertyza z dnia 29 listopada 1993 r. (patrz pkt 91), uwzględniając starania rządu kraju związkowego o zachowanie miejsc pracy w Kahla, zawiera propozycję planu restrukturyzacyjnego tej spółki przejściowej (*Auffanggesellschaft*)⁽²⁰⁾. Restrukturyzacja miała przypadać na lata od 1994 r. do 1997 r., a łączne koszty miały wynosić 18,779 mln DEM. W 1996 r. planowano przekroczyć próg zysku, osiągając wynik dodatni w wysokości 0,101 mln DEM.
- (96) Drugą ekspertyzę sporządzono w dniu 11 stycznia 1994 r. dla TIB przed przejęciem przez TIB 49 % udziałów w przedsiębiorstwie. Ekspertyza wyjaśnia, że TIB miało na celu zachowanie i stworzenie miejsc pracy w Turynгии⁽²¹⁾. W raporcie tym podkreśla się, że odzyskanie rentowności możliwe było wyłącznie poprzez restrukturyzację przy wsparciu instytucji publicznych. W 1996 r. planowano przekroczyć próg zysku, osiągając wynik dodatni w wysokości 1,394 mln DEM. Ponadto w ekspertyzie stwierdzono, że wsparcie publiczne na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II było powiązane z dużym ryzykiem i że wykluczono jakąkolwiek możliwość zwrotu pomocy finansowej przez przedsiębiorstwo przed 1998 r.
- (97) Uwzględniając powyższe ekspertyzy, Komisja doszła do wniosku, że instytucje państwowe, szczególnie TIB, nie działały zgodnie z zasadą inwestora rynkowego w momencie przyznawania pomocy finansowej przedsiębiorstwu Kahla II. Powyższe ekspertyzy stanowią jednoznaczny dowód na to, że celem rządu kraju związkowego oraz jego instytucji finansowych było zachowanie miejsc pracy. Nie jest to główny cel przedsiębiorcy rynkowego. W ekspertyzach przewidywano straty przez okres co najmniej dwóch lat i nie przeanalizowano żadnej możliwości świadczenia zwrotnego za wsparcie państwa, co zapewne musiałyby mieć miejsce w przypadku każdego przedsiębiorstwa rynkowego.
- (98) Komisja utrzymuje swoje stanowisko szczególnie w stosunku do udziału TIB, że jest on niezgodny z zasadą inwestora rynkowego i stanowi pomoc państwa. Powyższego wniosku nie zmienia w żaden sposób fakt, że TIB sprzedało swój udział pięć lat później na rzecz właściciela większościowego pana G. Raithele i jego syna, i to za cenę wyższą, niż zapłacono w 1994 roku. Zachowanie TIB należy ocenić z wcześniejszej perspektywy, uwzględniając potencjalne ryzyko oraz oczekiwane przychody. Zgodnie z wówczas dostępnymi ekspertyzami ryzyko było wysokie⁽²²⁾, nie podjęto jednak żadnych działań, aby mu zapobiec. Nie przeprowadzono także żadnej analizy przyszłych przychodów. Zysk faktycznie osiągnięty przez TIB należy zatem uznać za znikomy.

⁽²⁰⁾ Porównaj przypis 19.

⁽²¹⁾ „Celem TIB jest utrzymanie i stworzenie miejsc pracy w przemyśle w kraju związkowym Turynгии”, Ekspertyza firmy Arthur Andersen, przedłożona jako załącznik nr 2 do pisma z dnia 31 marca 2000 r., zarejestrowana dnia 3 kwietnia 2000 r. pod nr A732839.

⁽²²⁾ „Istnieje wiele rodzajów ryzyka, które mogą doprowadzić do fiaska projektu” oraz „Zatem decyzję o zakupie udziałów w przedsiębiorstwie Kahla/Thüringen Porzellan GmbH należy zasadniczo poprzeć, zdając sobie jednakże sprawę ze związanego z tym wysokiego ryzyka. Oznacza to jednocześnie odpowiedź odmowną dla innego producenta porcelany w Turynгии, tak aby bardziej nie narażać sukcesu projektu”, ekspertyza firmy Arthur Andersen (patrz przypis 23).

- (99) Wbrew stanowisku Niemiec warunków udziału TIB nie można porównać z warunkami inwestora prywatnego, pana Raithela. Pan Raithel zainwestował w przedsiębiorstwo rzekomo 2,055 mln DEM. Jednakże tylko 0,055 mln DEM pochodziło z jego prywatnych środków. Pozostałe 2 mln DEM stanowiły środki państwowe w formie 2 pożyczek udzielonych panu Raithelowi (środki nr 16 i 17). Ponadto jedna z nich (środek nr 16) była objęta gwarancją federalną dla banku Deutsche Ausgleichsbank, który udzielił tej pożyczki, druga natomiast (środek nr 17) zabezpieczona długiem gruntowym pierwszej kategorii na nieruchomości gruntowej przedsiębiorstwa Kahla II⁽²³⁾. TIB udostępniło przedsiębiorstwu 1,975 mln DEM ze środków własnych w formie udziału. Kwota ta stanowiła kapitał własny, który w przypadku upadłości zaspokajany byłby w ramach kolejnych kategorii. Ryzyko przejęte przez TIB jest zatem zdecydowanie wyższe niż ryzyko prywatnego inwestora. Zgodnie z pkt 111 pan G. Raithel, w przeciwieństwie do TIB, posiadał ponadto prawo do odstąpienia od umowy, jeśli TIB nie wniosłoby swojego udziału i/lub nie zostałyby wniesione inne środki. Udział TIB nie jest zgodny z zasadą inwestora rynkowego.
- (100) Jeśli chodzi o pozostałe środki przyjęte przez Niemcy, to biorąc pod uwagę szczególną sytuację przedsiębiorstwa oraz fakt, że działa ono na rynku cechującym się przerostem mocy produkcyjnych, inwestor rynkowy udzieliłby wsparcia finansowego wyłącznie wtedy, gdyby miałyby ono odpowiednie odzwierciedlenie w warunkach udzielenia wsparcia.
- (101) Komisja zbada w pierwszym rzędzie kredyty przyznane przez TIB oraz przez banki państwowe. Zostały one zestawione w tabeli nr 10.

Tabela nr 10

środek	kwota (DEM)	stopa procentowa	referencyjna stopa procentowa	zabezpieczenia
12	6 mln	12 % ⁽²⁴⁾	6,62 %	—
16	0,2 mln	0 %-5 % ⁽²⁵⁾	6,62 %	gwarancja federalna
17	1,8 mln	5,5 %	6,62 %	dług gruntowy pierwszej kategorii w wysokości 1,8 mln DEM na nieruchomości gruntowej; posiłkowo dług gruntowy w wysokości 20 mln DEM na nieruchomości gruntowej
18	2 mln	6,5 %	8,28 %	dług gruntowy drugiej kategorii w wysokości 1,8 mln DEM na nieruchomości gruntowej, dług gruntowy drugiej i trzeciej kategorii w wysokości 20 mln DEM, cesja maszyn i praw w stosunku do osób trzecich, cesja stanów magazynowych, cesja należności od klientów, poręczenie kraju związkowego Turynii na 90 %
19	1 mln	6,75 %	8,28 %	jak środek nr 18
20	1,73 mln	6,65 %	8,28 %	jak środek nr 18
21	3,45 mln	6,65 %	8,28 %	jak środek nr 18
22	2 mln	5 %	7,33 %	jak środek nr 18

⁽²³⁾ Należy przypomnieć, że nabycie aktywów przedsiębiorstwa Kahla II sfinansowano w większości dzięki pomocy państwa.

⁽²⁴⁾ Oprocentowanie pożyczki wynosiło 12 %. Płatność odsetek ograniczono jednakże do 50 % zysku rocznego.

⁽²⁵⁾ W ciągu pierwszych trzech lat płatność odsetek przejął rząd federalny. Stopa procentowa wynosiła w czwartym roku 2 %, w piątym 3 %, a w szóstym 5 %.

- (102) Informacje zawarte w tabeli nr 10 potwierdzają, że banki państwowe nie działały zgodnie z zasadą inwestora rynkowego. Szczególnie w przypadku pożyczki TIB z prawem do udziału w zysku stwierdzono, że uzgodnione oprocentowanie wynosiło 12 %, lecz wysokość odsetek ograniczono do 50 % zysku netto roku obrotowego. W ekspertyzach podkreślono już, że przedsiębiorstwo Kahla II przynajmniej w trakcie pierwszych dwóch lat nie będzie wypracowywać zysku. Tak też się stało. Nie uzgodniono wyższego oprocentowania, aby zrekompensować lata, w których spłata odsetek była mało prawdopodobna. TIB świadomie przyznało pożyczkę z prawem do udziału w zysku, która nie wiązała się z żadnymi dodatkowymi prawami głosu, nie żądając jakichkolwiek zabezpieczeń, a której oprocentowanie wynosiło 0 % przez co najmniej dwa lata. Nie uzgodniono premii za ryzyko rekompenzującej podejmowane ryzyko, które przewidywała ekspertyza, na podstawie której udzielono pożyczki z prawem do udziału w zysku (oraz udziału). Wszystkie pozostałe udzielone pożyczki, zgodnie z informacjami przedstawionymi w tabeli, miały niższe oprocentowanie niż stopa referencyjna. Zabezpieczenia, jeśli były ustanawiane, pochodziły od urzędów albo dla zabezpieczenia wszystkich pożyczek udostępniano te same aktywa. Powyższych aktywów nie wyceniono niezależnie, ich rzeczywista wartość jest zatem wątpliwa. Należy ponadto przypomnieć, że powyższe aktywa sfinansowano dzięki publicznemu wsparciu finansowemu.
- (103) Umowa poręczenia przewidywała, że pan G. Raithel przedstawi poręczenie niższej kategorii na kwotę 0,7 mln DEM, chyba że można będzie udokumentować, iż poręczył on osobiście za pożyczkę na tworzenie kapitału własnego (środek nr 16). Umowa pożyczki dotycząca środka nr 16 świadczy o tym, że nie udzielono żadnego poręczenia osobistego, lecz gwarancji federalnej. Nigdy nie powiadomiono Komisji o udzieleniu powyższego poręczenia w wysokości 0,7 mln DEM. Według informacji dostępnych Komisji pożyczka została zabezpieczona gwarancją federalną, a nie osobistą. Nawet gdyby udzielono poręczenia osobistego, miałyby ono kolejną kategorię po wszystkich innych zabezpieczeniach oraz pokrywałoby tylko dużo mniejszą część prawdopodobnie wysokiego ryzyka nieściągalności wierzytelności. Biorąc powyższe pod uwagę, Komisja może wyłącznie dojść do wniosku, iż banki oraz instytucje państwowe nie działały zgodnie z zasadą inwestora rynkowego. Ponadto Niemcy same określają pożyczki wymienione w środkach nr 16-22 jako pomoc państwa⁽²⁶⁾, nawet jeśli uznają ją za pomoc istniejącą. Komisja, podobnie jak Niemcy, stoi na stanowisku, że jest to pomoc. Możliwość uznania jej za pomoc istniejącą zostanie sprawdzona w kolejnych punktach.
- (104) Jeżeli chodzi o dotacje (środki nr 15, 24-29, 31-32), to zdaniem Komisji żaden przedsiębiorca rynkowy nie przyznałby bezzwrotnych dotacji. Niemcy nie zaprzeczyły temu stanowisku. Niemcy przyznają ostatecznie same, że poręczenie kraju związkowego w wysokości 90 % stanowi pomoc państwa. Biorąc pod uwagę ryzyko związane z poręczeniem oraz brak odpowiedniej marży za ryzyko, Komisja w pełni podziela to twierdzenie. Nie ma potrzeby dalszego badania tej kwestii. Zdaniem Niemiec pomocy w ramach zasady de minimis obejmuje wspomniane poręczenia. Ten argument zostanie zbadany w części D oceny pomocy.
- (105) Biorąc powyższe pod uwagę, Komisja nie może dojść do wniosku, że banki państwowe udzieliły wsparcia przedsiębiorstwu Kahla II na warunkach porównywalnych ze stawianymi przedsiębiorcy rynkowemu. Zatem wszystkie środki przyjęte przez Niemcy uważa się nadal za pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE.

⁽²⁶⁾ Niemcy zmieniły zdanie po rozszerzeniu postępowania i nie uznały pożyczek w ramach środków nr 16 i 17 za pomoc, ponieważ zostały one wypłacone bezpośrednio panu G. Raithel, choć rzekomo przyznano je w ramach zatwierdzonego programu pomocy.

Przedsiębiorstwo zagrożone

- (106) Przedsiębiorstwo Kahla II to spółka przejściowa (*Auffangesellschaft*), czyli nowo założone przedsiębiorstwo, które przejęło aktywa przedsiębiorstwa, w stosunku do którego toczy się postępowanie egzekucyjne z całego majątku. Pomimo tego, że powyższe rozwiązanie dotyczy nowo powstających przedsiębiorstw, zakładane w ten sposób spółki przejściowe, (przejmujące) tworzone przede wszystkim w Niemczech Wschodnich, można uznać za przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji. Powodem tego jest fakt, że takie spółki (*Mantelgesellschaften*) przejmują aktywa przedsiębiorstwa, w stosunku do którego toczy się egzekucja z całego majątku, i kontynuują jego działalność, zwykle bez wcześniejszego przeprowadzenia jakiegokolwiek akceptowalnej restrukturyzacji. Spółki przejmujące „dziedziczą” szereg problemów strukturalnych oraz wymagają głęboko idących zmian, aby móc działać w warunkach gospodarki rynkowej. Zmiany te obejmują inwestycje związane z wymianą i modernizacją starych maszyn oraz urządzeń, zmiany struktury przedsiębiorstwa (tradycyjne wielkie konglomeraty, istniejące w gospodarce planowej), redukcję personelu (konglomeraty w Niemczech Wschodnich posiadały zwykle przerost siły roboczej), nową orientację na produkt, marketing itp. Konieczna jest ponadto odbudowa zaufania klientów, dostawców i banków, ponieważ spółka przejmująca jest następcą przedsiębiorstwa, którego działalność zakończyła się fiaskiem. W świetle powyższych spostrzeżeń nie można takiego przedsiębiorstwa porównać z innym nowo powstającym przedsiębiorstwem.
- (107) Dostosowanie do warunków wolnorynkowych odbywa się zwykle w drodze restrukturyzacji, korzystającej w większości przypadków z pomocy państwa. Biorąc pod uwagę szczególną sytuację nowych krajów związkowych, Komisja zaakceptowała elastyczny i szczodry plan umożliwiający spółkom przejmującym korzystanie z pomocy na restrukturyzację do końca 1999 r. Powyższe rozwiązanie unormowano w przepisie nr 10 wytycznych w sprawie restrukturyzacji (1999) ⁽²⁷⁾. Z uwagi na szczególną sytuację, w jakiej znajdują się spółki przejściowe, stanowią one wyjątek od reguły, zgodnie z którą nowo powstającym przedsiębiorstwom nie przysługuje pomoc na ratowanie i restrukturyzację w myśl wytycznych w sprawie restrukturyzacji.
- (108) W trakcie innego postępowania ⁽²⁸⁾ Niemcy stwierdziły wyraźnie w pismach z dnia 5 marca oraz z dnia 6 maja 1999 r., że Kahla II jest przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji. Dwa lata później, w piśmie z dnia 26 września 2001 r., Niemcy zaprzeczyły jednakże swoim wcześniejszym wypowiedziom i uznały, że Kahla II nigdy nie było przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji. W związku z niniejszym postępowaniem Niemcy stoją na stanowisku, że przedsiębiorstwa Kahla II nie można uznać za przedsiębiorstwo w trudnej sytuacji, gdyż nie zostały spełnione wszystkie warunki wymienione w wytycznych w sprawie restrukturyzacji.
- (109) Komisja zauważa niniejszym, że wytyczne w sprawie restrukturyzacji nie zawierają precyzyjnej definicji przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji, lecz wymieniają typowe symptomy. W przypadku przedsiębiorstwa Kahla II spełniono ogólne kryterium określone w pkt 2.1 wytycznych w sprawie restrukturyzacji (1994), zgodnie z którym przedsiębiorstwo w trudnej sytuacji to takie, które „ani przy pomocy środków własnych, ani środków, które mogłoby uzyskać od właścicieli/akcjonariuszy, ani środków obcych, nie jest w stanie powstrzymać strat.” Powyższe stwierdzono w ekspertyzach dostępnych w momencie powstania przedsiębiorstwa Kahla II oraz przyznania pomocy (moment właściwy dla oceny) ⁽²⁹⁾; uznają one, że Kahla II jest przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji oraz opisują restrukturyzację mającą na celu przywrócenie rentowności ⁽³⁰⁾. Patrząc z późniejszej perspektywy, jest to potwierdzone przez fakt, że zgodnie z dostępnymi informacjami przedsiębiorstwo nigdy nie pozyskało środków finansowych od banków bez pomocy państwa ⁽³¹⁾.

⁽²⁷⁾ Nawet jeśli zgodnie z pkt 163 nie mają one zastosowania do pomocy przyznanej w latach od 1994 r. do 1996 r. Przepis nr 10 wytycznych w sprawie restrukturyzacji (1999) kodyfikuje postępowanie Komisji, stwierdzając, że: jedynym wyjątkiem od reguły, zgodnie z którą nowo powstałe przedsiębiorstwa nie otrzymują pomocy na ratowanie i restrukturyzację, są „przypadki takich przedsiębiorstw, które do dnia 31 grudnia 1999 r. Federalny Instytut do zadań szczególnych związanych ze zjednoczeniem (Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben) likwidował w ramach jego misji prywatyzacyjnej lub które powstały w wyniku przejścia aktywów oraz podobne przypadki w nowych krajach związkowych.”

⁽²⁸⁾ C 69/98, SG (98) D/ 11285 z 4.12.1998.

⁽²⁹⁾ „Obliczenia biznes planu wykazują, że spółka przejściowa (*Auffangesellschaft*) (...) nie jest w stanie ponieść samodzielnie olbrzymich - w stosunku do zaplanowanych obrotów - kosztów finansowania procesu restrukturyzacyjnego”. Ekspertyza Röls Bühler Stüppes Hauck & Partner (patrz przypis 21).

⁽³⁰⁾ „Celem naszej pracy jest ocena zdolności do przeprowadzenia restrukturyzacji i jej skuteczności w przedsiębiorstwie, którego działalność kontynuuje spółka przejściowa (*Auffangesellschaft*), przy szczególnym uwzględnieniu trwale zachowanych miejsc pracy oraz środków finansowych udostępnianych przez potencjalnego współnika, TIB”, Ekspertyza Arthur Andersen (patrz przypis 23).

⁽³¹⁾ Wszystkie pożyczki od banków prywatnych, o których poinformowano Komisję, zostały zabezpieczone w 90 % poręczeniami państwowymi.

- (110) W rzeczywistości niektóre czynniki przedstawione w wytycznych w sprawie restrukturyzacji nie dotyczą spółek przejściowych, ponieważ są to spółki nowo utworzone, których wcześniejszej działalności nie da się zbadać. Stąd w momencie ich powstania nie posiadają one takich problemów, jak *spadek rentowności, wzrost strat, spadające obroty, wzrost stanów magazynowych, spadek przepływów pieniężnych, zwiększające się obciążenie odsetkami itp.* Komisja zwraca niniejszym uwagę na fakt, że spółki przejściowe/przejmujące (*Auffangesellschaften*) stanowią wyjątek od reguły, zgodnie z którą nowo powstających przedsiębiorstw nie można uznać za przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji, a więc nie można także udzielić im pomocy na restrukturyzację.
- (111) Z drugiej strony do spółek przejściowych można faktycznie odnieść inne czynniki, szczególnie niską wartość księgową netto. W przypadku przedsiębiorstwa Kahla II Komisja zwraca uwagę na fakt, że jest ono następcą przedsiębiorstwa, w stosunku do którego toczy się egzekucja z całego majątku i stąd straciło zapewne zaufanie wielu klientów, dostawców i banków. W związku z tym nawet nabycie aktywów uzależnione było od pomocy państwa. Umowa sprzedaży składników majątkowych przedsiębiorstwa Kahla I przewidywała, że nowy inwestor, pan G. Raithel, ma prawo do odstąpienia od umowy, jeśli nie zostanie zapewnione finansowanie obejmujące najróżniejsze środki pomocy państwa (takie jak udział TIB oraz pożyczki państwowe)⁽³²⁾. Przedsiębiorstwo Kahla II przejęło ponadto aktywa przedsiębiorstwa Kahla I, które nigdy nie podjęło się skutecznej restrukturyzacji i zmuszone było z tego powodu zgłosić wniosek o przeprowadzenie egzekucji z całego majątku. Patrząc z późniejszej perspektywy, jest oczywiste, że problemy strukturalne przeniesiono na nowe przedsiębiorstwo, gdyż Kahla II bez pomocy państwa nie pozyskało żadnych środków finansowych ze źródeł prywatnych.
- (112) Innym czynnikiem jest zbyt duża liczba pracowników. Z racji tego, że pomoc państwa udzielana spółkom przejściowym wiąże się zwykle z zachowaniem miejsc pracy, oznacza ona przez pewien czas dodatkowe obciążenie w postaci konieczności zapewnienia miejsc pracy. Zgodnie z ekspertyzami wymienionymi w pkt 91 głównym celem rządu kraju związkowego było zachowanie miejsc pracy. Przedsiębiorstwo Kahla II zredukowało liczbę zatrudnionych w kolejnych latach. Można zatem wyciągnąć wniosek, iż początkowo ich liczba była zbyt wysoka.
- (113) Ponieważ spółki przejściowe zmuszone są do przeprowadzania restrukturyzacji, aby móc działać w warunkach gospodarki rynkowej, w pierwszych latach wykazują one straty, przepływy pieniężne nie wzrastają, a konieczne inwestycje wiążą się z wysokim obciążeniem długami i odsetkami. Dotyczyło to także przedsiębiorstwa Kahla II. Niemcy wprawdzie nigdy nie określiły procesu, do którego doszło w Kahla II, mianem restrukturyzacji przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji, Komisja stwierdziła jednakże, że w obu ekspertyzach z listopada 1993 r. i ze stycznia 1994 r. proponowano przeprowadzenie restrukturyzacji koniecznej dla odzyskania rentowności przez przedsiębiorstwo. Ekspertyza Projekt Management Eschbach (PME), którą Niemcy przedłożyły w związku z innym postępowaniem⁽³³⁾, określa Kahla II jako przedsiębiorstwo znajdujące się obecnie w fazie restrukturyzacji, która nie zostanie zakończona przed 1996 r.⁽³⁴⁾ Komisja doszła do wniosku, że taki proces nie jest typowy dla „zdrowego” przedsiębiorstwa.

⁽³²⁾ „Nabywca ma prawo bez dodatkowych kosztów (...) odstąpić od całej umowy, jeśli (...) poniżej wymienione finansowanie nie zostanie przyznane do dnia 31.12.1994 r., dotyczy to także sytuacji, gdy finansowanie zostanie zrealizowane tylko częściowo”. Środki finansowe z niniejszej umowy dotyczą pożyczek w ramach ERP oraz od KfW w wysokości 2,5 mln DEM, udziału TIB w wysokości 7,95 mln DEM, pożyczki bankowej w wysokości 13,35 mln DEM oraz poręczenia kraju związkowego w wysokości 90 % na kwotę 20 mln DEM (umowa sprzedaży między zarządcą Kahla I oraz panem Günter Raithel wynegocjowana w dniu 26.1.1994 r.).

⁽³³⁾ C 36/2000, Graf von Henneberg Porzellan GmbH.

⁽³⁴⁾ „Ponieważ także Kahla II przechodzi obecnie proces odbudowy, a konsolidacja potrwa jeszcze zapewne przez cały rok 1996, trudno wyobrazić sobie wcześniejsze przeniesienie ilości produkcyjnych”. Ekspertyza PME z 24.8.1995 r.

- (114) Niemcy stoją ponadto na stanowisku, że straty, które odnotowano w pierwszych latach w przedsiębiorstwie Kahla II, wynikają tylko z zastosowania specjalnych odpisów amortyzacyjnych (środek nr 33). Komisja uważa jednak, że w związku z zastosowaniem specjalnych odpisów amortyzacyjnych straty prawdopodobnie były wyższe, ale bez wsparcia ze strony państwa przedsiębiorstwo zanotowałoby zapewne dużo wyższe straty i prawdopodobnie zniknęłoby z rynku. Stwierdza się, że, przedstawione przez Niemcy ekspertyzy z lat 1993 i 1994 przypisują pomocy państwa decydujące znaczenie dla istnienia przedsiębiorstwa i odzyskania rentowności.
- (115) Aby uzasadnić tezę, że Kahla II nigdy nie było przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji, Niemcy przedłożyły ekspertyzę sporządzoną w dniu 21 stycznia 2002 r. przez doradcę.

Tabela nr 11

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Obroty (mln DEM)	23,19	28,95	31,46	39,10	34,34	35,81	41,60
Wynik na działalności operacyjnej przed opodatkowaniem (mln DEM)	[...] (*)						
Przepływy pieniężne (mln DEM)	[...]						
Stany magazynowe	[...]						
Wykorzystanie zdolności produkcyjnych %	[...]						
Kapitał własny %	[...]						
Kapitał obcy %	[...]						

(*) Tajemnica przedsiębiorstwa. Patrz tabela w pkt (21).

- (116) Komisja stwierdza, że tabela nr 11 przedstawia ocenę ex-post historii przedsiębiorstwa. Pomocnym jest stwierdzenie, że najważniejsze prognozy z ekspertyz dostępnych w 1994 roku sprawdziły się: przewidywały one straty przynajmniej w ciągu pierwszych dwóch lat. Komisja zmuszona jest jednakże do dokonania oceny ex-ante, a więc ustalić, czy od 1994 roku Niemcy wypełniały swoje zobowiązania wynikające z Traktatu WE i zgłosiły pomoc. Gdyby Niemcy wypełniły swoje zobowiązania, Komisja sporządziłaby ocenę na podstawie ekspertyz dostępnych w tamtym czasie. Jak to zostało to już powiedziane w pkt 95, 96 i 113, powyższe ekspertyzy opierają się na założeniu, że przedsiębiorstwo zmuszone było do przywrócenia rentowności i dochodzą do wniosku, że pomoc państwa była decydująca dla realizacji powyższego celu. Na podstawie powyższych ekspertyz Komisja uznałaby, zgodnie z dotychczasową stałą praktyką, przedsiębiorstwo Kahla II (spółkę przejściową - *Auffangesellschaft*) za znajdujące się w trudnej sytuacji. Powyższego wniosku nie można zmienić ex-post w związku z tym, że trudności te przewyżczyłoby szybciej dzięki przyznaniu znacznej pomocy.
- (117) Podsumowując, na podstawie ekspertyz dostępnych w przedmiotowym momencie Komisja doszła do wniosku, że przedsiębiorstwo Kahla II nie było w stanie odzyskać rentowności dzięki własnym środkom lub środkom finansowym pozyskanym na warunkach rynkowych. Komisja zauważa szczególnie, że Niemcy potwierdziły ten fakt już w 1999 r. Przy czym przedsiębiorstwo prawdopodobnie zniknęłoby z rynku bez pomocy państwa. Nie ma znaczenia fakt, że nie wszystkie poszczególne czynniki wymienione w wytycznych w sprawie restrukturyzacji mają zastosowanie do przedsiębiorstwa Kahla II: powyższe wytyczne zawierają niepełną listę typowych symptomów, nie jest to pełna i kumulatywna lista kryteriów.

- (118) Komisja podtrzymuje zatem swoją opinię, zgodnie z którą przedsiębiorstwo Kahla II znajdowało się w trudnej sytuacji w latach od 1994 r. do 1996 r. aż do momentu uzyskania nieznacznego wyniku dodatniego i wzrostu udziału kapitału własnego, co prawdopodobnie miało miejsce dzięki przyznanej pomocy. Komisja uważa, że brak prywatnego finansowania bez pomocy państwa oraz dostępne informacje uzasadniają takie stanowisko.

C. Pomoc rzekomo objęta zatwierdzonymi programami pomocy

- (119) Część środków pomocy na rzecz Kahla I i Kahla II przyznano rzekomo na podstawie zatwierdzonych programów pomocy. Ponieważ Komisja wyrażała poważne wątpliwości, czy powyższe środki pomocy są zgodne z programami pomocy, według których zostały rzekomo przyznane zgodnie z art. 10 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE⁽³⁵⁾ Komisja zwróciła się do Niemiec z zapytaniem o dostarczenie jej wszystkich dokumentów, danych i informacji koniecznych do dokonania oceny. Jeśli dostarczone przez Niemcy informacje okażą się niewystarczające do wyciągnięcia wniosku, że powyższe środki objęte są odpowiednim programem, Komisja jest upoważniona do podjęcia decyzji na podstawie dostępnych informacji.
- (120) Po rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja doszła do wniosku, że środki nr 1, 4, 5, 6, 7 i 10 na rzecz Kahla I stanowią pomoc istniejącą, której nie trzeba ponownie poddawać ocenie. Komisja podkreśla swoje stanowisko, że środka nr 8 nie przyznano w ramach zatwierdzonego programu pomocy i należy poddać go ocenie jako pomoc ad hoc.
- (121) W sprawie przedsiębiorstwa Kahla II Komisja doszła do wniosku po rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego, że środki nr 28 i 29 na rzecz Kahla II stanowią pomoc istniejącą, której Komisja nie będzie ponownie oceniać. Komisja potwierdza swoje stanowisko, że środków nr 11, 12 i 20 nie przyznano w ramach programu zatwierdzonego przez Komisję. Jeśli natomiast chodzi o pozostałe środki rzekomo przyznane zgodnie z zatwierdzonym programem pomocy, Komisja częściowo sprawdzi oceny wstępne dokonane w momencie wszczęcia i rozszerzenia formalnego postępowania wyjaśniającego.
- (122) Środki 13, 14, 23 i 30: poręczenia państwowe w wysokości 90 % opierają się na programie pomocy, którego nigdy nie zgłoszono Komisji. Program pomocy zarejestrowano pod numerem NN 46/97 i Komisja nigdy go nie zatwierdziła. Jak stwierdzono w trakcie rozszerzenia formalnego postępowania wyjaśniającego, powyższe poręczenia należy uznać za pomoc ad hoc. W decyzji w sprawie Wytucznych dotyczących poręczeń kraju związkowego Turynii⁽³⁶⁾ Komisja uwzględniła zobowiązanie się Turynii do zaprzestania stosowania tego niezgłoszonego programu pomocy.
- (123) W kwestii elementu pomocy zawartego we wspomnianych poręczeniach Niemcy twierdzą, że zgodnie z porozumieniem zawartym między Niemcami i Komisją element pomocy poręczenia wynosił 0,5 % kwoty gwarantowanej poręczeniem. Komisja stwierdza jednak, że porozumienie dotyczyło poręczeń państwowych w wysokości 80 % zgodnych z zatwierdzonymi programami pomocy. Przedmiotowe poręczenia przewyższają wspomniany limit o 10 % i nie udzielono ich w ramach zatwierdzonego programu pomocy, lecz w ramach programu niezgłoszonego, na który Komisja nigdy nie wyraziła zgody. Porozumienie nie obejmowało ponadto przedsiębiorstw w trudnej sytuacji. Zatem wbrew informacjom Niemiec stopy w wysokości 0,5 % nie można zastosować do powyższych poręczeń.

⁽³⁵⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, str. 1.

⁽³⁶⁾ NN 25/95, SG (96) D/ 11031 z 16.12.1996.

- (124) Odnośnie do poręczeń udzielonych w ramach środków nr 13, 14 i 23: Na mocy obwieszczenia Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwowej w formie gwarancji ⁽³⁷⁾ obowiązuje następująca zasada: „W przypadkach, gdy w momencie udzielenia gwarancji istnieje znaczne prawdopodobieństwo niewywiązania się kredytobiorcy ze zobowiązań, np. ponieważ znajduje się on w trudnej sytuacji finansowej, wartość gwarancji może być równa kwocie efektywnie objętej tą gwarancją”. Zgodnie z pkt B oceny (pkt 106-118) przedsiębiorstwo Kahla II znajdowało się w trudnej sytuacji w momencie przyznania środków. Oznacza to, że element pomocy w przypadku poręczeń, których udzielono do 1996 r., prawdopodobnie wynosi nawet 90 % odpowiednich kredytów.
- (125) Odnośnie do środka nr 30 przyznanego w momencie, gdy przedsiębiorstwo już nie było w trudnej sytuacji, Niemcy stoją ponownie na stanowisku, że na podstawie porozumienia z Komisją wspomnianego w pkt 123 należy ustalić ekwiwalent pomocy w wysokości 0,5 %. Komisja przypomina jednak, że porozumienie dotyczyło poręczeń państwowych w wysokości 80 %, których udzielono w ramach zatwierdzonego programu pomocy. W niniejszym przypadku poręczenie przekroczyło granicę 80 % o 10 % i nie zostało udzielone w ramach zatwierdzonego programu pomocy. Zatem nie można tutaj zastosować ekwiwalentu pomocy w wysokości 0,5 %. W momencie udzielenia poręczenia kraj związkowy Turyngia zgodził się na uzależnienie poręczeń od decyzji Komisji w sprawie wytycznych poręczeniowych kraju związkowego Turyngia ⁽³⁸⁾, zgodnie z którą dla poręczeń w wysokości 80 % udzielonych w ramach zatwierdzonego programu pomocy należy przyjąć element pomocy w wysokości od 0,5 % do 2 %. Pomimo tego, że decyzja ta odnosi się do poręczeń w wysokości 80 %, których udzielono w ramach zatwierdzonego programu pomocy, zdaniem Komisji w tym przypadku analogicznie należy zastosować powyższą zasadę. Uwzględniając jednak, że poręczenie pokrywa większą część zagrożeń nieodłącznie związanych z pożyczkami, co wyraża się w niskim oprocentowaniu ustalonym przez bank prywatny, Komisja zastosuje najwyższe dopuszczone w tym programie oprocentowanie dla poręczeń w wysokości 2 %.
- (126) Podobnie Komisja uważa za właściwe zastosowanie elementu pomocy w wysokości 2 % w stosunku do poręczenia w wysokości 90 % zgodnie ze środkiem nr 13, i to od dnia 30 marca 1998 r., czyli od dnia przekształcenia pożyczek w pożyczkę rynkową zgodnie ze środkami nr 18-21. Oprocentowanie pożyczki rynkowej wynosiło 5,90 %. Przed przekształceniem pożyczek zgodnie ze środkami nr 18 – 21, ich oprocentowanie wynosiło 6,5 % i 6,75 %. Pożyczki otrzymane ze środków państwowych przekształcono w pożyczkę prywatną dokładnie w tym momencie, w którym przedsiębiorstwo mogło uzyskać niższe oprocentowanie za pożyczkę prywatną na rynku niż zmuszone było płacić za pożyczki otrzymane ze środków państwowych. Biorąc powyższe pod uwagę, podkreśla się, że przekształcenie możliwe było wyłącznie dzięki temu, że na nową pożyczkę udzielono poręczenia państwowego w wysokości 90 %.
- (127) Zdaniem Niemiec powyższe poręczenia obejmuje zasada de minimis. Zastosowanie tej zasady zostanie zbadane w części D oceny.
- (128) Środek 15: Dotację w wysokości 2,5 mln DEM rzekomo przyznano w ramach zatwierdzonego programu pomocy ⁽³⁹⁾. W decyzji dotyczącej rozszerzenia formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja stwierdziła błędnie, że program ten odnosi się jedynie do MŚP. Niemcy słusznie zwróciły uwagę, że również duże przedsiębiorstwa pod pewnymi warunkami objęto pomocą w ramach powyższego programu. Jednakże z programu wyłączono wyraźnie przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji.

⁽³⁷⁾ Dz. U. C 71 z 11.3.2000, str. 14, pkt 3.2.

⁽³⁸⁾ NN25/95, SG (96) D/11031 z 16.12.1996.

⁽³⁹⁾ N 408/93, SG (93) D/ 19245, 26.11.1993 (Dz. U. C 213 z 19.8.1992, str. 2).

- (129) Niedawno Komisja wydała negatywną decyzję w sprawie powyższego programu z powodu nadużycia polegającego na zastosowaniu tego programu między innymi do przedsiębiorstw w trudnej sytuacji ⁽⁴⁰⁾. W podjętej decyzji Komisja wyraźnie dała do zrozumienia, że Niemcy zaliczyły Kahla II do przedsiębiorstw w trudnej sytuacji, stosujących powyższy program wbrew zatwierdzonym przez Komisję postanowieniom szczególnym. W decyzji dotyczącej wspomnianego programu Komisja stwierdziła, iż ta decyzja nie ma związku z decyzją w niniejszym przypadku, w którym bada się jej indywidualne zastosowanie. W niniejszej decyzji Komisja stoi na stanowisku, że Kahla II była przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji w momencie przyznania pomocy. Stąd podtrzymuje się stanowisko, że pomoc tą należy uznać za pomoc nową.
- (130) *Środek 16:* Pożyczkę w wysokości 0,2 mln DEM przyznano rzekomo w ramach zatwierzonego programu pomocy na tworzenie kapitału własnego (Eigenkapitalhilfeprogramm) ⁽⁴¹⁾. Wspomniany program był przeznaczony wyłącznie dla MŚP. Przedsiębiorstwo Kahla II zatrudniało wówczas ponad 250 pracowników i nie mogło być zaliczone do MŚP, zatem przyznana pomoc w oczywisty sposób nie jest zgodna z tym programem. Niemcy zwróciły w ostatnim czasie uwagę na fakt, że pożyczki nie przyznano przedsiębiorstwu, lecz panu G. Raithel. W zatwierdzeniu programu pomocy, w ramach którego przyznano pożyczkę, Komisja określiła, że warunkiem otrzymania wsparcia przez inwestorów jest wniesienie go do przedsiębiorstwa w formie kapitału. Tak uczynił także pan G. Raithel. Celem powyższej pożyczki było zatem wsparcie przedsiębiorstwa, chociaż przyznano ją bezpośrednio osobie prywatnej. Pożyczkę należy więc uznać za nową pomoc na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II.
- (131) *Środki 17, 18, 19 i 22:* W trakcie kontroli Komisja doszła do wniosku, że spełniono warunki programu pomocy ⁽⁴²⁾, zgodnie z którym przyznano pożyczkę. Powyższe kredyty stanowią pomoc istniejącą, której Komisja nie musi ponownie oceniać.
- (132) *Środek 21:* Tę pożyczkę przyznano rzekomo w ramach zatwierzonego programu pomocy ⁽⁴³⁾. Przewidywał on jednakże pożyczkę w maksymalnej wysokości 2 mln DEM na rzecz przedsiębiorstw w nowych krajach związkowych. Powyższa pożyczka przekracza tę granicę. Komisja nie może zatem stwierdzić, że spełniono warunki przyznania pomocy. Uwzględniając preferencyjne warunki odsetek, obniżoną wartość zabezpieczeń oraz udzielenie poręczenia w wysokości 90 % zabezpieczającego prawie całe ryzyko nieściągalności wierzytelności, Komisja uważa, że w momencie przyznania pożyczka prawdopodobnie stanowiła w całości pomoc na rzecz przedsiębiorstwa.
- (133) *Środki 24 i 25* przyznano w ramach zatwierzonego programu pomocy w celu pokrycia inwestycji przedstawionych szczegółowo w tabeli nr 5. Z informacji przekazanych przez Niemcy wynika ponadto, że część pomocy inwestycyjnej przyznanej w ramach specjalnych odpisów umorzeniowych (*środek nr 33*) również służyła do pokrycia powyższych inwestycji. Niemcy udokumentowały, że wszystkie wspomniane środki były zgodne z programami pomocy, na podstawie których zostały rzekomo przyznane. Środki nr 24, 25 i 33 stanowią zatem pomoc istniejącą, której Komisja nie musi ponownie oceniać.

⁽⁴⁰⁾ C 69/98, SG (2002) D/34461 z 19.6.2002 (nieopublikowane).

⁽⁴¹⁾ ERP-Eigenkapitalhilfeprogramm, N 213/93, SG (93) D/16665 z 13.10.1993.

⁽⁴²⁾ ERP-Existenzgründungsprogramm, N 108c/1994, (patrz przypis 6).

ERP-Aufbauprogramm, N 108b/1994, (patrz przypis 7).

KfW-Mittelstandsprogramm, NN 109/93, SG (94), (patrz przypis 8).

⁽⁴³⁾ ERP-Umweltprogramm N 563d/94, (patrz przypis 9).

- (134) *Środek 26*: Dotacje na wsparcie zatrudnienia związane z inwestycjami na rzecz ochrony środowiska naturalnego, przyznane rzekomo w ramach zatwierdzonego programu pomocy, nie stanowią pomocy⁽⁴⁴⁾. Jednakże zgodnie z informacjami zawartymi w decyzji o rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego program pomocy - odnośnie do elementów na rzecz ochrony środowiska - przeznaczony był na usunięcie zagrożeń dla środowiska naturalnego w przedsiębiorstwach państwowych. Dotacje nie są zatem zgodne z zatwierdzonym programem, na podstawie którego zostały rzekomo przyznane. W piśmie z dnia 29 lipca 1994 r.⁽⁴⁵⁾ Niemcy wyjaśniły Komisji, jak należy interpretować powyższy przepis. Niemcy jednoznacznie stwierdziły, że takie środki można było wdrażać wyłącznie w gminach, miastach itp. Przedsiębiorstwa zarządzane powierniczo również mogłyby być objęte powyższą pomocą przed ich prywatyzacją, ponieważ do tej chwili należy uznawać je za przedsiębiorstwa państwowe.⁽⁴⁶⁾ Komisja stała na stanowisku, że te środki nie stanowiły pomocy, ponieważ nie przysparzały korzyści żadnemu przedsiębiorstwu⁽⁴⁷⁾.
- (135) Przedsiębiorstwo Kahla II w momencie przyznania tych środków pomocy było przedsiębiorstwem prywatnym i w związku z tym nie przysługiwała mu ta pomoc. Komisja przypomina ponadto, że część dotacji pochodziła od kraju związkowego Turynгии, podczas gdy odnośny program dawał uprawnienia do udzielania takich dotacji wyłącznie Federalnemu Urzędowi Pracy (Bundesanstalt für Arbeit). Komisja nie może zatem stwierdzić, że te środki stanowią istniejącą pomoc⁽⁴⁸⁾.
- (136) Po rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego Niemcy zmieniły linię argumentacji i stwierdziły, że te środki nie przysporzyły korzyści przedsiębiorstwu. Początkowo Niemcy stwierdziły, że środki przyznano na utylizację starych urządzeń, co miało rzekomo znaczenie dla ochrony środowiska naturalnego. Komisja nie może jednak zgodzić się ze stanowiskiem, że utylizacja starych urządzeń nie stanowiła korzyści dla przedsiębiorstwa. Takie prace siłą rzeczy doprowadziły do powiększenia dostępnej powierzchni i wzrostu wartości przedsiębiorstwa.
- (137) Niemcy twierdziły niedawno, że środki przeznaczono na usunięcie zagrożeń dla środowiska naturalnego powstałych w lipcu 1990 r. Zgodnie z praktyką Komisji takie środki nie stanowią pomocy. Niemcy nie przedłożyły jednakże dowodu na istnienie jakichkolwiek zagrożeń, które powstały przed lipcem 1990 r. Ponadto te zagrożenia zostały rzekomo usunięte przez przedsiębiorstwo Kahla I, które otrzymało pomoc już w 1991 roku (środek nr 2) w kwocie koniecznej do usunięcia zagrożeń. Niemcy nigdy nie przedłożyły dowodu, że zagrożenia środowiska naturalnego nadal istniały w momencie sprzedaży aktywów Kahla I. Nawet jeśli tak faktycznie było, nabywca powinien był odpowiednio sprawdzić, czy składniki majątku są wolne od takich zagrożeń. W przeciwnym razie nie dołożył on odpowiednich starań, niedopuszczalne więc jest późniejsze korzystanie z pomocy państwa na ten cel. Jeśli przeprowadzono by odpowiednie badania, cena sprzedaży uwzględniałaby takie zagrożenia oraz konieczność odłożenia środków na ich usunięcie, i nie wysuwano by później roszczeń o wsparcie państwowe.

⁽⁴⁴⁾ NN 117/92, SG (95) D/ 341 z 13.1.1995.

⁽⁴⁵⁾ Zarejestrowano w dniu 29.7.1994 r. pod numerem A/33865.

⁽⁴⁶⁾ „Zgodnie z § 124 h AFG podmiotami tych środków w zakresie naprawy i poprawy środowiska naturalnego są osoby prawne prawa publicznego, szczególnie samorządy (miasta, powiaty, gminy itp.) oraz przedsiębiorstwa zarządzane przez Urząd Powierniczy”. Pismo z dnia 29.7.1994 r. (patrz przypis 52).

⁽⁴⁷⁾ „Oznacza to, że środki na korzyść danego przedsiębiorstwa, nie mogą stanowić wsparcia”, pismo z dnia 29.7.1994 r., cytowane w przypisie 52.

⁽⁴⁸⁾ Porównaj decyzja w sprawie C 36/2000, SG (2001) D/ 292014.

- (138) Niemcy oświadczyły, że gdyby przedsiębiorstwo zdawało sobie z tego sprawę, że powyższe środki stanowią pomoc, prawdopodobnie nie przeprowadziłoby przedmiotowych prac lub zatrudniło do nich swoich czy też innych pracowników, lub mniejszą ich liczbę. Niemcy twierdzą, że fakt, iż Komisja nie zakwalifikowała tego programu jako pomocy i nie zatwierdziła go, był wystarczającym powodem do uzasadnionego oczekiwania, że środki nie stanowiły pomocy. Komisja nie może przyjąć powyższego argumentu, ponieważ program pomocy zatwierdzono na podstawie zgłoszenia oraz przekazanych przez Niemcy informacji dodatkowych. Stąd Niemcy nie mogą świadomie podejmować czynności sprzecznych ze zgłoszeniem oraz dochodzić praw na podstawie naruszeń legalnych oczekiwań. Beneficjent również nie może opierać się na takich oczekiwaniach, skoro w niemieckim programie pomocy jednoznacznie przewidziano, że powyższych środków nie można wdrożyć na korzyść pojedynczego przedsiębiorstwa oraz że tylko Federalny Urząd Pracy jest uprawniony do udzielenia powyższych dotacji, a w niniejszym przypadku część pomocy przyznał kraj związkowy Turyngia.
- (139) Podsumowując, Niemcy podniosły argument, że dotacje stanowią ogólny środek, z którego mogą korzystać bez ograniczeń wszystkie przedsiębiorstwa w Niemczech. Komisja stwierdziła jednak, że takie twierdzenie przeczy wszystkim wcześniej przedłożonym informacjom. Na podstawie przepisów ustawy niemieckiej (§ 249h AFG) oraz wszystkich informacji przekazanych Komisji, które umożliwiły Komisji podjęcie decyzji o niezakwalifikowaniu programu jako pomocy i niezatwierdzeniu go, wynika jednoznacznie, że nie wszystkie przedsiębiorstwa mogą korzystać z tych środków. Przeciwnie, ustawa niemiecka oraz wszystkie informacje przekazane przez Niemcy, które powinny umożliwić Komisji przeprowadzenie oceny, dotyczą osób prawnych prawa publicznego i wyraźnie wyłączają możliwość przyznania środków na rzecz poszczególnych przedsiębiorstw. Powyższe postanowienie zawiera jednoznaczny selektywne elementy, które nie pozwalają na uznanie środka pomocy za środek ogólny.
- (140) *Środek 27*: Dotacje na różne cele przyznane w latach 1995 i 1996. Ponieważ nie podano podstawy prawnej pomocy, Komisja wstępnie uznała dotacje za nową pomoc. Niemcy twierdziły następnie, że dotacje na badania i rozwój w wysokości 0,318 mln DEM przyznano w ramach zatwierzonego programu pomocy⁽⁴⁹⁾. W świetle dostępnych informacji pomoc jest zgodna z powyższym programem pomocy i stanowi pomoc istniejącą, która nie podlega ponownej ocenie.
- (141) W sprawie dotacji na rzecz integracji pracowników w wysokości 0,021 mln DEM, Niemcy stoją na stanowisku, że nie stanowią one pomocy w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE, ponieważ zostały przyznane wyłącznie na wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Komisja stwierdza jednak, że pomocy nie stanowią tylko takie środki, które zgodnie z wytycznymi w sprawie pomocy na wsparcie zatrudnienia⁽⁵⁰⁾ (wytyczne w sprawie zatrudnienia) na podstawie kryteriów obiektywnych dotyczą pojedynczych osób i nie sprzyjają określonym przedsiębiorstwom czy gałęziom produkcji. Niemcy nie przedłożyły stosownych dokumentów pomimo wystosowania zapytania dotyczącego w sposób szczególny tej kwestii. Na podstawie dostarczonych informacji Komisja doszła do wniosku, że powyższe środki stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE.
- (142) Do pozostałych dotacji na udział w targach w wysokości 0,122 mln DEM oraz na reklamę w wysokości 0,030 mln DEM ma rzekomo zastosowanie zasada *de minimis*. Ich zgodność z *zasadą de minimis* zostanie niniejszym zbadana.
- (143) *Środki 28 i 29*: Zgodnie z informacjami przedstawionymi w decyzji o rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego środki uznano za pomoc istniejącą na podstawie dostępnych informacji. Ponadto z informacji dostarczonych przez Niemcy wynika, że część pomocy inwestycyjnej przyznanej w ramach specjalnych odpisów amortyzacyjnych (*środek nr 33*) służyła także na pokrycie tych inwestycji. Niemcy udokumentowały, że wszystkie powyższe środki są zgodne z programami pomocy, na podstawie których zostały przyznane. Stanowią zatem pomoc istniejącą, która nie podlega ponownej ocenie przez Komisję.

⁽⁴⁹⁾ N 660/93, SG D/21632 z 31.12.1993 oraz N 477/91, SG (91) D/22704 z 25.11.1991.

⁽⁵⁰⁾ Dz.U. C 334 z 12.12.1995, str. 4.

- (144) *Środek 31*: Kolejne dotacje na wsparcie zatrudnienia przyznane zgodnie z zatwierdzonym programem pomocy ⁽⁵¹⁾. Na podstawie informacji przekazanych przez Niemcy Komisja stoi na stanowisku, że powyższe dotacje są zgodne z programem, na podstawie którego zostały przyznane. Stanowią zatem pomoc istniejącą, która nie podlega ponownej ocenie przez Komisję.
- (145) *Środek 32*: Dotacje na różne cele. Nie przedstawiono podstawy prawnej, dlatego Komisja tymczasowo uznała dotacje za nową pomoc. Niemcy twierdzą jednak, iż dotacje na badania i rozwój w wysokości 0,009 mln DEM przyznano w ramach zatwierzonego programu pomocy ⁽⁵²⁾. Program ten przeznaczony jest wyłącznie dla MŚP. Zgodnie z dostępnymi informacjami przedsiębiorstwo Kahla II między 1997 a 1999 rokiem nie spełniało warunków MŚP, przede wszystkim dlatego, że zatrudniało więcej niż 250 osób, nawet po odliczeniu uczniów. Z oczywistych względów pomoc nie spełnia kryteriów programu pomocy, zgodnie z którym została rzekomo przyznana, i należy ją uznać za pomoc nową.
- (146) Odnośnie do dotacji na rzecz integracji pracowników Niemcy oświadczyły ponownie, że nie stanowią one pomocy w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE, ponieważ zostały przeznaczone na wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Tak jak w przypadku dotacji wymienionych w ramach środka nr 27, również tutaj Niemcy nie przedłożyły żadnej dokumentacji, pomimo wystosowania zapytania w sposób szczególny dotyczącego tej kwestii. Zgodnie z danymi ze sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa ⁽⁵³⁾ dotacje na integrację pracowników wyniosły 0,119 mln DEM w latach 1997 i 1998 i obejmowały nieznaną część dotacji ujętych w sprawozdaniu finansowym za 1999 r. na udział w targach i szkoleniach w wysokości 0,121 mln DEM w 1999 r. Na podstawie dostępnych informacji Komisja stwierdziła zatem, że powyższe środki stanowią pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE.
- (147) Zasada *de minimis* obejmuje rzekomo pozostałe dotacje na udział w targach oraz na reklamę w wysokości 0,103 mln DEM na lata 1997 oraz 1998, a także nieznaną część dotacji wymienionych w sprawozdaniu finansowym za 1999 rok na udział w targach oraz szkoleniach w wysokości 0,121 mln DEM na 1999 rok. W części D oceny sprawdzono, czy są one zgodne z *zasadą de minimis*.
- (148) W świetle powyższych uwag środki nr 17, 18, 19, 22, 24, 25, część środka nr 27, środki nr 28, 29, 31 oraz środek nr 33 stanowią pomoc istniejącą, która nie podlega ponownej ocenie przez Komisję.

D. Rzekome środki *de-minimis*

- (149) Środki nr 13, 14, 23, częściowo środek nr 27, środek nr 30 oraz częściowo środek 32 rzekomo objęte są *zasadą de minimis* ⁽⁵⁴⁾. Zgodnie z tą *zasadą* maksymalna łączna kwota pomocy *de minimis* wynosi 100 000 EUR w ciągu trzech lat od momentu udzielenia pierwszej pomocy zgodnie z *zasadą de minimis*. Kwota ta obejmuje wszystkie rodzaje pomocy publicznej, których udzielono w ramach pomocy *de minimis* oraz nie obejmuje innej pomocy otrzymanej przez beneficjenta na podstawie programów zatwierdzonych przez Komisję. Przedmiotowe okresy to: od 25 marca 1994 r. do 25 marca 1997 r. oraz od 25 marca 1997 r. do 25 marca 2000 r.
- (150) W pierwszym okresie od 1994 r. do 1997 r. *zasada de minimis* rzekomo obejmuje środki nr 13, 14, 23 oraz część środka nr 27.

⁽⁵¹⁾ NN 107/97, w mocy od 1 kwietnia 1997 r., zatwierdzono w piśmie SG (98) 1049 z 6.2.1993.

⁽⁵²⁾ NN 331/96, SG (97) D/ 482 z 23.1.1997.

⁽⁵³⁾ Sprawozdania z badania sprawozdań finansowych przedsiębiorstwa Kahla/ Thüringen Porzellan GmbH za lata 1997, 1998 oraz 1999.

⁽⁵⁴⁾ Patrz przypisy 16 i 17.

- (151) Chociaż część dotacji przyznanych w ramach środka 27 rzekomo obejmuje zasada *de minimis*, a mianowicie dotacje na udział w targach w wysokości 122 000 DEM oraz dotacje na reklamę w wysokości 30 000 DEM, razem 152 000 DEM (77 716 EUR), powyższą kwotę należy zsumować z ekwiwalentem pomocowym poręczeń udzielonych w ramach środków nr 13, 14 i 23. Zgodnie z pkt 124 wartość poręczenia może być równa kwocie, którą skutecznie gwarantuje poręczenie⁽⁵⁵⁾. Co oznacza, że element pomocy poręczeń w momencie przyznania wynosi prawdopodobnie 90 % kredytów, zatem zdecydowanie wychodzi poza zasadę *de minimis*. Nie można więc zaakceptować, że wszystkie te środki obejmuje zasada *de minimis*.
- (152) W okresie od 1997 r. do 2000 r. zasada *de minimis* obejmuje rzekomo poręczenie ze środka nr 30 oraz część środka nr 32.
- (153) Odnośnie do poręczenia udzielonego w ramach środka nr 30 element pomocy można ustalić w wysokości 41 760 DEM, jeśli zgodnie z pkt 125 przyjmiemy ekwiwalent pomocy w wysokości 2 %. Część środka nr 32, objęta rzekomo zasadą *de minimis*, dotyczy dotacji na udział w targach w wysokości 294 000 DEM oraz dotacji na obniżenie kosztów w wysokości 114 000 DEM. Ponadto należy doliczyć nową wartość poręczenia w ramach środka nr 13 od momentu, od którego gwarantowało ono pożyczki rynkowe. Zgodnie z pkt 47 pożyczki opiewały łącznie na sumę 7,329 mln DEM. Jeśli także w tym przypadku do kwoty poręczonych pożyczek zastosujemy ekwiwalent pomocowy w wysokości 2 %, element pomocy wyniesie 131 922 DEM. Zatem środki z lat 1997-1999 rzekomo objęte zasadą *de minimis* wynoszą łącznie 581 682 DEM. Kwota ta przewyższa znacznie granicę według zasady *de minimis*.
- (154) Biorąc powyższe pod uwagę, Komisja nie może zaakceptować objęcia zasadą *de minimis* wszystkich wyżej wymienionych środków. Stanowią one pomoc w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE.

E. Nowa pomoc

- (155) Uwzględniając powyższe, środek nr 8 na rzecz Kahla I oraz środki nr 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 23, 26, 27, 30 i 32 na rzecz Kahla II stanowią nową pomoc. Na podstawie dostępnych danych Komisja nie może stwierdzić, że zostały one przyznane zgodnie z zatwierdzonymi programami pomocy.

F. Zgodność ze wspólnym rynkiem

- (156) Traktat WE przewiduje kilka wyjątków od ogólnej zasady niezgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem. Wyjątki określone w art. 87 ust. 2 Traktatu WE nie mają zastosowania w niniejszym przypadku, ponieważ środki nie były pomocą o charakterze socjalnym przyznawaną indywidualnym konsumentom ani pomocą mającą na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi, ani pomocą przyznaną gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec. Możliwość wyłączenia od zasady niezgodności ze wspólnym rynkiem określono w art. 87 ust. 3 lit. a) i lit. c) Traktatu WE. Art. 87 ust. 3 lit. a) umożliwia Komisji zatwierdzenie pomocy na rozwój gospodarczy określonych regionów. Art. 87 ust. 3 lit. c) przewiduje zatwierdzenie pomocy państwa na ułatwienie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia ona warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem. Komisja opublikowała różne wytyczne, w których dokładnie określono warunki, po spełnieniu których pomoc może zostać przyznana na podstawie powyższych postanowień.

⁽⁵⁵⁾ Tamże, patrz przypis 37.

Pomoc przyznana do końca 1996 roku

- (157) Niemcy nie kwestionują, że pomoc na rzecz przedsiębiorstwa Kahla I należy ocenić w świetle wytycznych w sprawie restrukturyzacji (1994), chociaż przedsiębiorstwo ma siedzibę w regionie, w którym pomoc regionalną można przyznać zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu WE, ponieważ przeważającym celem pomocy nie jest pomoc regionalna, lecz przywrócenie długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji. W tym miejscu Komisja zwraca uwagę, że ocenie podlega wyłącznie pomoc przyznana w ramach środka nr 8.
- (158) Odnośnie do przedsiębiorstwa Kahla II Niemcy twierdzą, że celem środka uznanego za pomoc, która nie została przyznana w ramach zatwierzonego programu pomocy lub nie jest objęta zasadą *de minimis*, było wsparcie regionu. Komisja zwraca w tym miejscu uwagę na fakt, że pomoc ad hoc, która podlega ocenie, obejmuje środki nr 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 23, 26, 27, 30 i 32.
- (159) Komisja stoi na stanowisku, że wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej⁽⁵⁶⁾ (wytyczne regionalne) nie znajdują zastosowania do oceny zgodności ze wspólnym rynkiem pomocy przyznanej od 1994 r. do 1996 r. W przypisie 10 powyższych wytycznych ustalono: „Pomoc ad hoc dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji może podlegać specyficznym zasadom i nie jest postrzegana jako typowa pomoc regionalna.” Wspomniane szczególne przepisy to wytyczne w sprawie restrukturyzacji.
- (160) Komisja stwierdza, że wytyczne regionalne obowiązujące w momencie przyznania pomocy nie miały zastosowania. Przepisy obowiązujące w momencie przyznania pomocy, które wymieniono w przypisie 2 wytycznych, określają jednoznacznie, że takiej pomocy nie można przyznać, jeśli oznaczałoby to naruszenie szczególnych przepisów dotyczących pomocy na rzecz przedsiębiorstw w trudnej sytuacji. Zgodnie z wcześniejszą częścią B oceny (pkt 106-118) Komisja doszła do wniosku, że przedsiębiorstwo Kahla II do 1996 roku było przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji. Pomocy ad hoc nie można zatem ocenić na podstawie tych przepisów. Stanowisko to jest potwierdzone także rodzajem kosztów, które obejmuje pomoc. Komisja zwraca uwagę na tabelę nr 5, zgodnie z którą 80 % wydatków wykorzystano na odnowienie parku maszynowego oraz na kapitał obrotowy, czyli na typowe wydatki restrukturyzacyjne, a nie w ramach projektu inwestycyjnego.
- (161) Komisja nie może zatem stwierdzić, że całość pomocy ad hoc przyznanej do 1996 roku na rzecz Kahla II jest pomocą regionalną zgodną ze wspólnym rynkiem.
- (162) Niemcy niedawno zwróciły uwagę na fakt, że pomoc w ramach środka nr 26 należy postrzegać jako pomoc na zatrudnienie. Wytyczne w sprawie zatrudnienia⁽⁵⁷⁾ dotyczą pomocy na tworzenie nowych miejsc pracy. Zgodnie z informacjami Niemiec dotacje przeznaczono na utylizację części urządzeń przedsiębiorstwa Kahla II. Prace powyższe wykonały osoby bezrobotne, dzięki czemu zostały one tymczasowo zatrudnione. Prace nie zakończyły się jednakże stałym zatrudnieniem. Tej pomocy nie można więc zakwalifikować jako pomocy na tworzenie nowych miejsc pracy, ponieważ w przedsiębiorstwie przeprowadzono znaczną redukcję personelu (z 380 w 1994 r. do 327 w 1996 r.). Ponadto wyjaśnienia Niemiec odnośnie do wykorzystania pomocy, mianowicie tymczasowe zatrudnienie bezrobotnych, potwierdzają jednoznacznie fakt, że w przedsiębiorstwie Kahla II nie zachowano miejsc pracy. [Komisja stoi zatem na stanowisku, że środka nr 26 nie można zakwalifikować jako pomocy na zatrudnienie w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia. To stanowisko potwierdza się także w przypadku pomocy przyznanej przed wejściem w życie wytycznych, jako że wytyczne w sprawie zatrudnienia jedynie kodyfikują istniejącą praktykę, a pomocy na zatrudnienie nie można zatwierdzić, jeśli nie utworzono ani nie zachowano miejsc pracy.]

⁽⁵⁶⁾ Dz.U. C 74 z 10.3.1998, str. 9.

⁽⁵⁷⁾ Patrz przypis 50.

- (163) Ponieważ w momencie przyznania pomocy ad hoc przedsiębiorstwo było w trudnej sytuacji, należy niniejszym zbadać, czy pomoc przyznaną do 1996 r. na rzecz Kahla II oraz pomoc na rzecz Kahla I można uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie wytycznych w sprawie restrukturyzacji. Komisja stoi na stanowisku, że nie mają zastosowania żadne z pozostałych wytycznych wspólnotowych, na przykład Wytyczne dotyczące pomocy na wsparcie badań i rozwoju, ochrony środowiska naturalnego, małych i średnich przedsiębiorstw oraz edukacji. Ponieważ wszystkie środki pomocy rozdysponowano przed wejściem w życie zmienionej wersji wytycznych w sprawie restrukturyzacji, zastosowanie mają wytyczne z dnia 23 grudnia 1994 r.⁽⁵⁸⁾. Kolejno zostanie zbadane spełnienie najważniejszych warunków określonych w powyższych wytycznych.
- (164) Pomoc na restrukturyzację z reguły stanowi połączenie pomocy operacyjnej na pokrycie strat, kosztów socjalnych, kapitału obrotowego itp. oraz inwestycji materialnych. Powyższe można jednoznacznie sprawdzić przy pomocy przeznaczenia celowego środków pomocy na rzecz Kahla I oraz środków, które do 1996 r. przyznano na rzecz Kahla II⁽⁵⁹⁾.
- (165) Jeśli chodzi o pomoc na rzecz Kahla I, to Komisja nie otrzymała nigdy planu restrukturyzacji, co zaznaczono w decyzji o wszczęciu i rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego. Brak planu restrukturyzacyjnego oznacza, że nie zostały spełnione warunki konieczne do zatwierdzenia restrukturyzacji zgodnie z wytycznymi restrukturyzacyjnymi, a przede wszystkim istnienie planu restrukturyzacyjnego w momencie przyznania pomocy⁽⁶⁰⁾. Środek nr 8 należy zatem uznać za niezgodny ze wspólnym rynkiem.
- (166) Jeśli chodzi o pomoc przyznaną w latach od 1994 r. do 1996 r. na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II, to w decyzji o wszczęciu i rozszerzeniu formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja stwierdziła, że istniały informacje wskazujące na to, że w przedsiębiorstwie przeprowadzono restrukturyzację. Ekspertyzy przekazane przez Niemcy opisują środek na rzecz przywrócenia rentowności: reorientację produkcji, redukcję personelu, zastąpienie starych maszyn i urządzeń, zamknięcie zakładów produkcyjnych, inwestycje w celu utrzymania standardów technicznych i norm ochrony środowiska oraz stworzenie sieci zbytu. W trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego Niemcy twierdziły, że powyższe środki stanowiły część pierwszej koncepcji przedsiębiorstwa, którą później rozwijano, oraz odrzuciły możliwość określenia powyższych środków planem restrukturyzacji. W piśmie z dnia 1 października 2002 r. Niemcy oświadczyły ostatecznie, że jeśli Komisja uzna przedsiębiorstwo Kahla II za znajdujące się w trudnej sytuacji, powyższe środki należy postrzegać jako plan restrukturyzacji.
- (167) Nie jest jednakże jednoznaczne, który z przekazanych dokumentów należy uznać za właściwy plan restrukturyzacji. Komisja przyjmuje do wiadomości, że pierwszą ekspertyzę sporządzono przed sprzedażą aktywów i była ona przeznaczona wyłącznie dla TIB celem podjęcia decyzji o przejściu udziałów w przedsiębiorstwie. Pomimo faktu, że oba plany przewidywały szereg działań na rzecz utrzymania przedsiębiorstwa, według informacji Niemiec zostały one rozszerzone przez inwestora. Jeżeli powyższe ekspertyzy uzna się za plan restrukturyzacji, to fakt, że zaproponowane środki nie stanowią ostatecznej wersji planu, stanie się szczególnie wyraźny w momencie badania kosztów zaproponowanych środków. Pierwsza ekspertyza zakładała koszty łączne w wysokości 30,945 mln DEM, składające się z inwestycji, nabycia aktywów, pokrycia strat oraz odsetek zapłaconych z tytułu pożyczek. Druga ekspertyza zawierała propozycję działań restrukturyzacyjnych w łącznej kwocie 27,727 mln DEM, składającą się z inwestycji (włączając przejście aktywów), pokrycia strat

⁽⁵⁸⁾ W pkt 7.5 wytycznych w sprawie restrukturyzacji (1999) czytamy: „Komisja będzie badała zgodność ze wspólnym rynkiem każdej pomocy na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przyznanej bez zatwierdzenia przez Komisję, a zatem niezgodnie z art. 88 ust. 3 Traktatu”, mianowicie „w oparciu o wytyczne obowiązujące w momencie przyznania pomocy”.

⁽⁵⁹⁾ Porównaj szczególnie tabelę nr 5.

⁽⁶⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich z dnia 22 marca 2000 r. w sprawie C-17/99, Francja przeciwko Komisji, Zb. Orz. 2001, str. I-2481, pkt 27.

i kapitału obrotowego. Ani koszty uwzględnione w pierwszej ekspertyzie, ani w drugiej nie są zgodne z kosztami opisanymi przez Niemcy w „planie inwestycyjnym” oraz szczegółowo przedstawionymi w tabeli nr 5, na podstawie których rzekomo została przyznana pomoc. W obu ekspertyzach lista środków przeznaczonych do sfinansowania kosztów pomija liczne środki pomocy, które przedsiębiorstwo faktycznie otrzymało (porównaj tabela nr 4), dotyczy to także „planu inwestycyjnego” (tabela nr 5). Jeśli jeden z powyższych dokumentów zostałby uznany za plan restrukturyzacji, Komisja może tylko stwierdzić, że plan nie był ostateczny lub że przedsiębiorstwo otrzymało zawyżoną pomoc.

- (168) Nawet jeśli powyższe dokumenty można by uznać za plan restrukturyzacji, nie jest to jego ostateczna wersja. Ponadto nie wiadomo, w jakim stopniu faktycznie wdrożono zaproponowane działania.
- (169) Aby stwierdzić, czy kryteria ustalone w wytycznych w sprawie restrukturyzacji zostały spełnione, Komisja potrzebuje dokładnych danych o działaniach restrukturyzacyjnych podjętych dla przywrócenia długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa ⁽⁶¹⁾. Pomimo wielokrotnych zapytań Komisji Niemcy nigdy nie przedłożyły ostatecznej wersji planu restrukturyzacji dla przedsiębiorstwa Kahla II, a także nie udzieliły informacji o tym, jakie działania restrukturyzacyjne faktycznie podjęto. Ze względu na brak planu nie można zbadać kryteriów określonych w wytycznych.
- (170) Komisja stwierdziła ponadto, że prywatny wkład do łącznych kosztów nie może być uznany za znaczny. Konieczne jest przypomnienie, że Komisja formalnie zwróciła się do Niemiec o przekazanie wszelkich informacji o jakimkolwiek wkładzie, który został lub zostanie wniesiony przez prywatnego inwestora. W piśmie z dnia 1 października 2002 r. Niemcy przedstawiły listę rzekomego finansowania prywatnego według ekspertyzy z dnia 29 listopada 1993 r. Składa się na nie udział pana G. Raithel w wysokości 2,055 mln DEM, 0,986 mln DEM zapłaconych odsetek z tytułu pożyczek udzielonych panu G. Raithel, przepływy pieniężne w wysokości 2,217 mln DEM oraz wkład kapitałowy TIB w wysokości 7,975 mln DEM.
- (171) Na rzekomy wkład inwestora składały się dwie preferencyjnie oprocentowane pożyczki państwowe (środki nr 16 i 17) w łącznej wysokości 2 mln DEM oraz 0,055 mln DEM, które inwestor wniósł do przedsiębiorstwa z własnych środków jako kapitał własny. Wyłącznie ostatni wkład był wkładem prywatnym. Pożyczka w wysokości 0,2 mln DEM zgodnie ze środkiem nr 16 została zabezpieczona gwarancją federalną. Pożyczkę w wysokości 1,8 mln DEM – środek nr 17 – zabezpieczono długiem gruntowym na nieruchomości gruntowej przedsiębiorstwa Kahla II. Zakup powyższych wartości majątkowych sfinansowano dzięki pomocy państwa. Biorąc pod uwagę, że pożyczki przyznano ze środków państwowych oraz uwzględniając udzielone zabezpieczenia, pożyczek ze środków nr 16 i 17 nie można jednoznacznie uznać za wkład inwestora prywatnego. Komisja nigdy nie uzyskała jakichkolwiek informacji o nowych, rzekomo zapłaconych odsetkach w wysokości 0,986 mln DEM. Prawdopodobnie są to odsetki zapłacone przez pana G. Raithel od obu pożyczek przyznanych w ramach środków nr 16 i 17. Jednak zapłacone odsetki nie finansują kosztów restrukturyzacji. W kwestii przepływów pieniężnych Komisja stwierdza, że zaplanowanego zysku, który ma wypracować przedsiębiorstwo, nie można uznać za znaczny wkład w rozumieniu wytycznych w sprawie restrukturyzacji. Komisji nie poinformowano ponadto, czy przepływy pieniężne faktycznie zrealizowano, czy też wykorzystano je na pokrycie kosztów restrukturyzacji.

⁽⁶¹⁾ Patrz przypis 59.

- (172) Ponieważ przedsiębiorstwo zaczęło przynosić zyski, inwestor przekształcił część pożyczek państwowych w pożyczki prywatne w dniu 30 marca 1998 r. W momencie przyznania pomocy wkład ten był jednak niepewny i został wniesiony dopiero po restrukturyzacji. Można zatem przyjąć, że kolejny wkład był możliwy tylko dzięki poprawie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, która nastąpiła w związku z pomocą państwa. Komisja zauważa ponadto, że wkład był możliwy tylko dzięki poręczeniu w wysokości 90 %, udzielonemu na zabezpieczenie tych pożyczek⁽⁶²⁾. Ponadto doszło do tego po zakończeniu restrukturyzacji, w momencie przyznania pomocy nie wiadomo było, i nadal nie jest wiadomo, jakie środki zostały przeznaczone na ten cel. Ponieważ nie ma pełnego zestawienia kosztów restrukturyzacyjnych, nie można ostatecznie stwierdzić, czy wkład prywatny był znaczny.
- (173) Pomoc restrukturyzacyjną można przyznać wyłącznie na podstawie logicznego planu restrukturyzacji obejmującego także środki na wyrównanie możliwych negatywnych skutków pomocy oraz znaczny wkład ze środków prywatnych. Ponieważ, pomimo wystosowanego zapytania, brak jest podstaw do założenia, iż pomoc przyznano na powyższych warunkach, istnieje zatem faktycznie przypuszczenie, że te warunki nie zostały spełnione. Zatem pomoc ad hoc przyznana na rzecz przedsiębiorstwa Kahla II do 1996 roku stanowi pomoc na restrukturyzację niezgodną ze wspólnym rynkiem.
- (174) Biorąc powyższe pod uwagę, Komisja nie może stwierdzić, że pomoc ad hoc przyznaną przedsiębiorstwu Kahla II do roku 1996 można uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem.

Pomoc przyznana na rzecz Kahla II po 1997 roku

- (175) Uwzględniając osiągnięty skromny wynik na działalności operacyjnej, Komisja uważa, że przedsiębiorstwo Kahla II nie było od 1997 roku przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji. Zgodnie z wnioskiem Niemiec Komisja ocenia pomoc przyznaną na rzecz Kahla II na podstawie wytycznych regionalnych. Komisja zauważa ponadto, że dotyczy to wyłącznie środków nr 30 i 32, które należy ocenić jako pomoc ad hoc, ponieważ pozostałe środki stanowią pomoc istniejącą.
- (176) W świetle wytycznych regionalnych pojedyncza pomoc ad hoc na rzecz danego przedsiębiorstwa może znacznie wpłynąć na konkurencję na danym rynku, a jednocześnie tylko nieznacznie na rozwój regionalny. Pomoc taka dotyczy, ogólnie rzecz ujmując, środków punktowych lub sektoralnych polityki przemysłowej i różni się pod względem celu i sensu od właściwej polityki wspierania regionów. Powyższa pomoc nie spełnia założeń wymienionych w wytycznych regionalnych, dopóki nie można udowodnić sytuacji przeciwnej. Komisja stwierdza, że rynek wyrobów porcelanowych jest nasycony, a branża porcelany boryka się z nadwyżkami mocy produkcyjnych. To uzupełnia negatywne założenia odnośnie do pomocy ad hoc, ponieważ każda pomoc inwestycyjna wywieralaby prawdopodobnie negatywne skutki w tym sektorze.
- (177) Pomoc regionalna ma na celu albo inwestycje produkcyjne (inwestycje pierwotne), albo utworzenie miejsc pracy w wyniku inwestycji. Inwestycjami pierwotnymi są inwestycje w środki trwałe przy tworzeniu nowego zakładu, rozbudowie istniejącego zakładu albo polegające na zasadniczej zmianie produktu lub procesu produkcyjnego w istniejącym zakładzie (poprzez racjonalizację, zmianę produktu lub modernizację).
- (178) Komisja ustaliła po pierwsze, że część odnośnej pomocy (środek nr 32) składa się z dotacji, które rzekomo przyznano na badania i rozwój, integrację pracowników, udział w targach oraz obniżenie kosztów. Takie wydatki nie stanowią inwestycji. Z drugiej strony środek nr 30 jest poręczeniem pożyczki, którą można by wykorzystać na inwestycje, przy czym Niemcy nigdy nie podnosiły tej kwestii.

⁽⁶²⁾ Umowa pożyczki przewidywała zabezpieczenia posiłkowo w postaci tych samych długów gruntowych, które przedstawia tabela nr 10, oraz posiłkowo cesję ubezpieczenia na życie i od ryzik pana G. Raithel w wysokości 1,8 mln DEM.

- (179) Komisja wyraźnie i formalnie zwróciła się do Niemiec o przedstawienie opisu przeprowadzonych oraz planowanych inwestycji. W celu zbadania, czy przeprowadzona inwestycja jest inwestycją pierwotną, Niemcy przedłożyły tylko plany inwestycyjne przedstawione w tabelach nr 7 i 9. Niemcy nie przekazały opisu rzekomego zamierzenia inwestycyjnego. Zgodnie z tymi planami nabyto maszyny i przeprowadzono inwestycje w istniejące urządzenia. Ponieważ nie przekazano żadnego innego oświadczenia, Komisja nie może stwierdzić, że powyższe inwestycje mają związek z rozbudową zakładu albo z zamiarem zasadniczej zmiany produktu lub procesu produkcyjnego.
- (180) Nawet gdyby tak było, Komisja nie może w tym przypadku oprzeć się na żadnych informacjach. Nie da się zatem ustalić pełnych kosztów kwalifikowanych. Nie można zatem stwierdzić, czy dotrzymane będzie maksymalna dopuszczalna intensywność pomocy w wysokości 35 %, biorąc pod uwagę kumulację z pozostałą pomocą inwestycyjną, objętą zatwierdzonymi programami pomocy (środki nr 28, 29 i część środka nr 33).
- (181) Ponadto zgodnie z pkt 4.2 wytycznych regionalnych wkład beneficjenta pomocy do finansowania musi wynosić co najmniej 25 %, aby zabezpieczyć rentowność i prawidłowość inwestycji produkcyjnych. Ta minimalna kwota nie może zawierać pomocy. Warunek ten nie jest spełniony na przykład w przypadku pożyczki preferencyjnej lub gwarantowanej przez państwo zawierającej elementy pomocy państwa.
- (182) Komisja zwróciła się wyraźnie i formalnie do Niemiec o przekazanie informacji na temat wszelkich wkładów, które wniósł lub jeszcze powinien wnieść inwestor. Zgodnie z dostępnymi informacjami inwestor przekształcił w dniu 30 marca 1998 r. pożyczki państwowe w pożyczki rynkowe. Wątpliwe jest uznanie powyższych pożyczek za wkład prywatny bez jakiegokolwiek pomocy, ponieważ związane są one z wcześniej przyznanymi środkami pomocy. Nawet te pożyczki rynkowe pokryte zostały w 90 % poręczeniem państwowym. Zgodnie z tabelą nr 8 wkład własny w inwestycje przeprowadzone od 1997 r. do 1998 r. wynosił łącznie 2,406 mln DEM. Nie przedstawiono jednak żadnego wyjaśnienia odnośnie do pochodzenia powyższej kwoty wkładu. Bez stosownego wyjaśnienia Komisja nie może stwierdzić, że wkład beneficjenta pomocy wynosił co najmniej 25 % pełnych kosztów inwestycyjnych.
- (183) Powyższych środków nie można uznać za pomoc operacyjną zgodną ze wspólnym rynkiem, ponieważ nie spełniono warunków określonych w wytycznych regionalnych. Zgodnie z tymi warunkami pomoc taką można przyznać, jeżeli jest to usprawiedliwione jej rodzajem oraz jeżeli przyczynia się ona do rozwoju regionalnego, a jej wysokość jest stosowna do szkód, które mają być wyrównane. Niemcy nie udowodniły żadnego z powyższych założeń. Niemcy nie udowodniły także, iż pomoc jest ograniczona pod względem czasu i ma charakter degresywny.
- (184) Podsumowując, Komisja nie może stwierdzić, że inwestycje rzekomo przeprowadzone przez Kahla II od 1997 roku kwalifikują się jako pomoc w świetle wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej. Brak też dowodu na to, że 25 % łącznych kosztów nie zawiera pomocy oraz że zostały one pokryte przez beneficjenta. Komisja nie może zatem ostatecznie stwierdzić, że pomoc miała pozytywne skutki dla regionu lub rynku. Komisja nie może także uznać, że pomoc w rozumieniu wytycznych regionalnych jest zgodna ze wspólnym rynkiem.

WNIOSKI

- (185) Komisja stwierdza, że Niemcy przyznały pomoc z naruszeniem art. 88 ust. 3 Traktatu WE. Na podstawie dostępnych informacji Komisja nie może stwierdzić, że pomoc doraźna na rzecz przedsiębiorstw Kahla I i Kahla II jest zgodna ze wspólnym rynkiem.

- (186) Zgodnie z art. 14 rozporządzenia (WE) nr 659/1999 ⁽⁶³⁾ pomoc niezgodna ze wspólnym rynkiem podlega windykacji, chyba że windykacja pomocy jest sprzeczna z jakąkolwiek zasadą prawa wspólnotowego. Zdaniem Komisji w niniejszym przypadku tak nie jest. Przede wszystkim okoliczności niniejszego przypadku nie wskazują na to, że beneficjent mógłby dochodzić spełnienia uzasadnionych oczekiwań.
- (187) Należy zatem zwrócić całą pomoc przyznaną przedsiębiorstwom Kahla I i Kahla II bezprawnie i niezgodnie ze wspólnym rynkiem. W stosunku do już zwróconych środków pomocy windykacja powinna obejmować różnicę między należną kwotą łącznie z odsetkami obliczonymi na podstawie obowiązującej stopy referencyjnej dla pomocy regionalnej a kwotą już zwróconą.
- (188) Pomoc podlegająca zwrotowi powinna obejmować odsetki od momentu udostępnienia pomocy beneficjentowi aż do jej windykacji. Odsetki należy obliczyć na podstawie stopy referencyjnej stosowanej przy obliczaniu ekwiwalentu subwencyjnego pomocy regionalnej,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Pomoc przyznana przez Niemcy na rzecz przedsiębiorstwa Kahla Porzellan GmbH w ramach środka nr 8: przychody ze sprzedaży nieruchomości gruntowych przedsiębiorstwa, które miały być przeznaczone na spłatę kredytów poręczonych przez Urząd Powierniczy, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem.
2. Następująca pomoc przyznana przez Niemcy na rzecz Kahla/Thüringen Porzellan GmbH jest niezgodna ze wspólnym rynkiem:
 - a) środek 11: udział kapitałowy TIB;
 - b) środek 12: pożyczka z prawem do udziału w zysku udzielona przez TIB;
 - c) środki 13, 14, 23 oraz 30: poręczenia kraju związkowego Turynia w wysokości 90 %;
 - d) środek 15: dotacja kraju związkowego Turynia;
 - e) środek 16: pożyczka na tworzenie kapitału własnego udzielona przez bank państwowy;
 - f) środek 21: pożyczka udzielona przez bank państwowy;
 - g) środek 26: dotacje na wsparcie zatrudnienia;
 - h) środek 27: środki na integrację pracowników, udział w targach i reklamę;
 - i) środek 32: środki na badania i rozwój, integrację pracowników, udział w targach oraz redukcję kosztów.

⁽⁶³⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, str. 1.

Artykuł 2

1. Niemcy podejmą wszystkie konieczne środki w celu windykacji od beneficjenta kwot przyznanych nielegalnie w ramach poręczenia wymienionego w art. 1. Jeśli środki już zwrócono, windykacja powinna obejmować różnicę między należną kwotą łącznie z odsetkami obliczonymi na podstawie stopy referencyjnej dla pomocy regionalnej obowiązującej w momencie przyznania pomocy a kwotą już zwróconą.
2. Windykacja pomocy nastąpi natychmiast zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym, pod warunkiem, że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie tej decyzji. Pomoc podlegająca windykacji obejmuje odsetki naliczone od dnia, w którym pomoc przyznana bezprawnie została udostępniona beneficjentowi do daty jej faktycznej windykacji. Odsetki zostaną naliczone na podstawie stopy referencyjnej ekwiwalentu subwencyjnego pomocy regionalnej.

Artykuł 3

W terminie dwóch miesięcy od daty ogłoszenia niniejszej decyzji Niemcy poinformują Komisję o środkach podjętych celem wykonania decyzji.

Artykuł 4

Decyzja jest skierowana do Republiki Federalnej Niemiec.

Sporządzono w Brukseli, dnia 13 maja 2003 r.

W imieniu Komisji
Mario MONTI
Członek Komisji